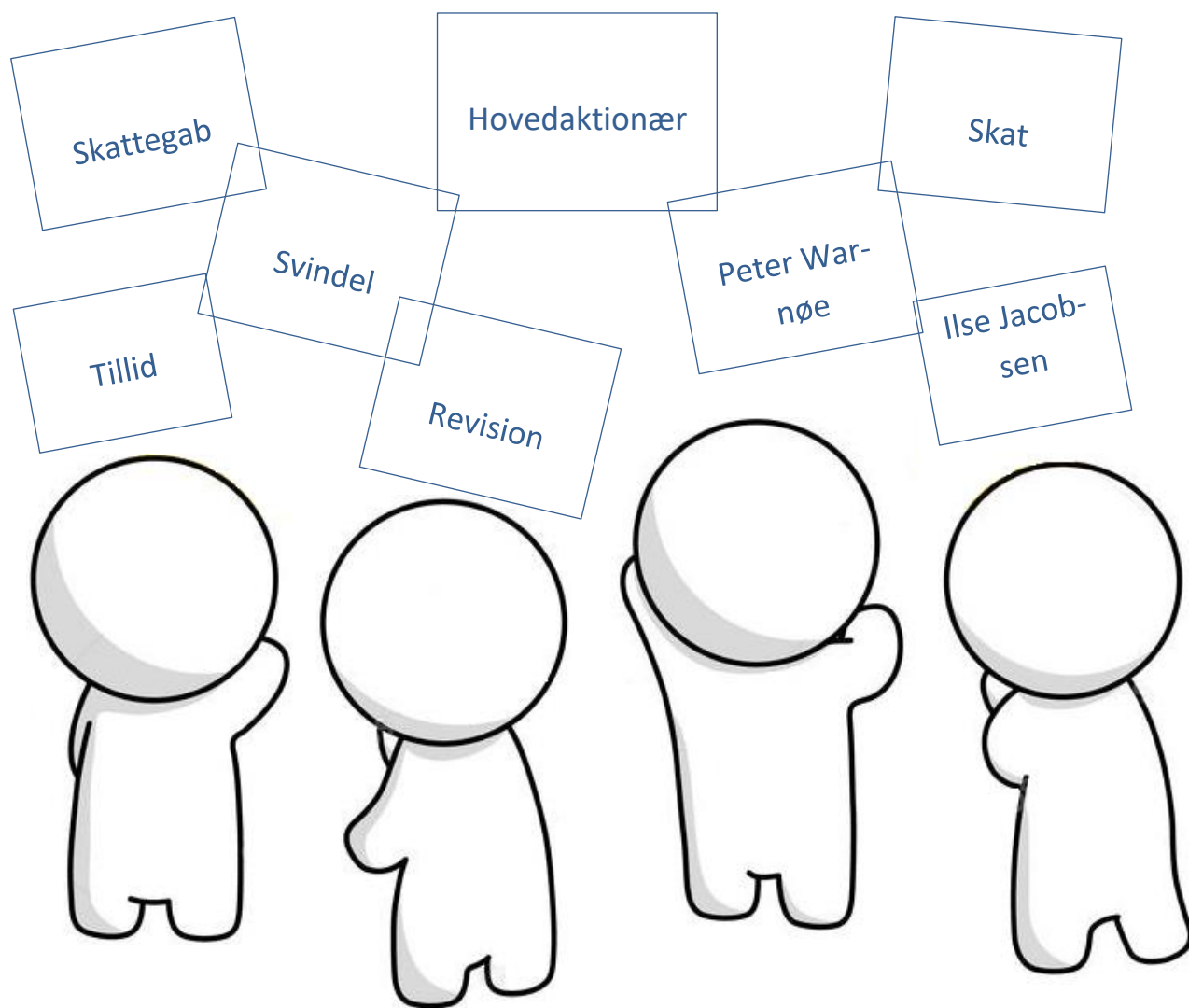

Debatten om revisionspligten med fokus på ulovlige kapitalejerlån

Kandidatspeciale

Cand.merc.aud.

Aalborg Universitet

148.173 anslag

22. december 2019

61,7 normalsider

Michelle Kalmer Nielsen – 20160918

Vejleder: Hans B. Vistisen

Indholdsfortegnelse

1	Abstract	5
2	Indledning.....	7
3	Problemstilling.....	9
3.1	Problemformulering	10
3.2	Afgrænsning.....	11
4	Metode	12
4.1	Dataindsamling.....	13
4.1.1	Kildekritik.....	13
4.2	Definitioner og forkortelser.....	14
4.2.1	Forkortelser	14
5	Revisionspligt.....	15
5.1	Sammenfatning	17
6	Ulovlige kapitalejerlån	19
6.1	Selskabsretligt.....	19
6.2	Skatteretligt	21
6.3	Belysning af problematikken ved forskellige regelsæt.....	21
6.4	Samfundsmæssig synsvinkel	22
7	Revisors arbejde	25
7.1.1	Revision.....	27
7.1.2	Review	29
7.1.3	Udvidet gennemgang	30
7.1.4	Assistance	31
7.1.5	Sammenligning	32
7.2	Hvordan revisor skal reagere ved et ulovligt kapitalejerlån.....	33
7.2.1	Rapporteringsmuligheder i erklæringerne	34
7.3	Opdagelsesmuligheder	35
8	Analyse af konsekvenserne ved lempelserne og det ulovlige kapitalejerlån.....	37
8.1.1	Erhvervsstyrelsen – undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt.....	37
8.1.2	FSR – Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder	40
8.1.3	Jyske Bank.....	41
8.1.4	Tillid	42

8.2	Fokus på ulovlige kapitalejerlån	44
8.2.1	FSR - Effekten af lempet revisionspligt på det samlede skattegab	45
8.2.2	FSR Survey – Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen	47
8.2.3	FSR Analyse – Anmærkninger om selskabernes ulovlige lån.....	48
8.2.4	ASE notat – Små og mellemstore virksomheders skattegab	50
8.2.5	Sager i medierne	51
8.3	Sammenfatning	53
8.3.1	Regler om kapitalejerlån i andre lande	54
8.3.2	Bagatelgrænse	55
9	Revisionspligtens fremtid ved fokus på ulovlige kapitalejerlån	57
9.1.1	Kreditorbeskyttelse	57
9.1.2	Skattemæssig problematik	58
9.2	Revisors betydning for opdagelsen	58
9.3	Erklæringens betydning	61
9.4	Løsningsforslag	63
10	Konklusion	65
11	Perspektivering	68
12	Litteraturliste	69
13	Bilag 1	73

Figuroversigt

Figur 1: Årsregnskabslovens §7 - egen tilvirkning	14
Figur 2: Tidslinje over revisionspligten - egen tilvirkning	15
Figur 3: Fordeling af erklæring i 2012 – egen tilvirkning	25
Figur 4: Fordeling af erklæring i 2017 – egen tilvirkning	25
Figur 5: Erklæringstyper med graden af sikkerhed - FSR's	27
Figur 6: Oversigt over erklæringer - egen tilvirkning ud fra FSR fakta ark	32
Figur 7: Gennemsnitligt antal fejl og fordeling af antal fejl, 2012-2016	38
Figur 8: Undersøgelse om virksomhedernes korrekte betaling af skat og moms	43
Figur 9: Undersøgelse om politikerne gør nok for at stoppe snyd med skat og moms	44
Figur 10: Fordeling af virksomhedernes skattegab i 2014	47
Figur 11: Udviklingen i antallet af regnskaber med anmærkninger om ulovlige lån	49
Figur 12: Antal virksomheder fordelt på antal ansatte - egen tilvirkning med data fra Danmarks Statistik...	51

1 Abstract

The debate on the statutory audit requirement and the increasing number of illegal shareholder loans has aroused my interest in finding out how the relaxation of the statutory audit requirement has contributed to increasing the risk that illegal shareholder loans will not be detected and raised doubts about how the future of the statutory audit requirement will affect society. The theory of the thesis is based on the history of the statutory audit requirement, the definition of an illegal shareholder loan and the company law and tax aspects involved, the types of statements for financial statements, as well as what possibilities the auditor has for reporting illegal shareholder loans. The discussion in the thesis has been prepared on the basis of studies and reports that have been prepared with the intention of finding out what the consequences of the relaxations have been in order to identify a proposed solution for the future of the statutory audit requirement with a view to limiting the number of illegal shareholder loans.

The relaxation of the statutory audit requirement has resulted in a number of companies choosing not to conduct audits and not to use an auditor at all. The consequence of the companies choosing not to conduct audits is that the number of comments regarding illegal shareholder loans has decreased and made it almost impossible to obtain an overview of the number of illegal shareholder loans. When more and more companies choose not to use an auditor, a control stage is removed before the financial statements are reported to the Danish Business Authority, which means that the authorities must use more resources to check the reports that they receive. The administrative burden that the companies are spared instead becomes the responsibility of the Danish Business Authority and the Danish Tax Agency (SKAT). As concluded in the thesis, it is not that important whether it is auditing or one of the other types of statements. What makes the difference is that an auditor is used by the company to prepare its financial statements. Therefore, the proposed solution to the thesis statement is to impose an obligation to use an auditor and to prevent the possibility of companies of presenting financial statements without an auditor's opinion, regardless of the type. Imposing an obligation to use an auditor will increase the likelihood of detecting and reporting illegal shareholder loans to the Danish Business Authority.

In relation to the discussion on the future of the statutory audit requirement, it is not enough only to look at a single focus area, such as illegal shareholder loans. The consequences of the relaxation, such as increasing tax gaps, more errors in reports to the Danish Tax Agency and the Danish Business Authority, more illegal shareholder loans, increased administration expenses for the Danish Tax Agency, the Danish Business Authority, etc. are all interconnected and often interdependent. Therefore, all elements must be taken into account when considering what the statutory audit requirement should be like in the future. The government

must consider all aspects this time and not just make it less expensive for companies to run their businesses, because while control is being relaxed, the risk of both intentional and unintentional errors increases.

2 Indledning

Revisionspligten har igennem mange år været oppe til debat; både i forhold til en yderligere lempelse eller en fuld indførelse af revisionspligt igen. Der er rigtig mange forskellige aktører, der blander sig i denne debat, såsom brancheforeninger, der både taler for og imod revisionspligten. Nogle mener, at en stramning vil øge de administrative byrder for små og mellemstore virksomheder, andre mener, at en stram revisionspligt er med til at sikre korrekte indberetninger og færre fejl i årsrapporterne. Tilbage i 2015, to år efter den seneste lempelse af revisionspligten, udtalte Charlotte Jepsen¹, at fravalg af revision er en dyr løsning for samfundet, og hun mente derfor ikke, at der skulle foretages yderligere lempelse af revisionspligten.

Der bliver ofte kun set på de administrative omkostninger, som virksomhederne kan spare her og nu men ikke på, hvordan det påvirker det danske samfund over længere tid. Der sker forholdsmæssig mange korrektioner i indberetningerne til SKAT og en yderligere lempelse af revisionspligt vil skabe en øget risiko for fejl, da kontrollen fra revisor mindskes.²

Revisionspligten har været lempet flere gange siden år 2006, men disse lempelser har aldrig rigtig været oppe til revision for at finde ud af, om lempelserne havde haft den ønskede virkning, eller om der havde været negative konsekvenser, der skulle tages hånd om. Det var først da den svenske rigsrevision foretog en undersøgelse af deres revisionspligt, der viste, at ulemperne havde oversteget fordelene ved lempelsen, at den danske regering fik sat undersøgelser i gang om den danske revisionspligt.

Der er forskellige konsekvenser ved lempelsen af revisionspligten, herunder manglende løsninger af problemstilling om skattegabets størrelse. De sidste mange år har været præget af skandaler inden for økonomisk kriminalitet som skattesnyd, ukorrekt indberetning af moms og afgifter, regnskabsmanipulation m.m., hvilket har gjort debatten om revisionspligtens fremtid mere vigtig.

Kapitalejerlån omtales som et af de områder, hvor der er problemer.³ Det er ulovligt for kapitalejerne at låne penge i deres selskaber. Hvis de vil have penge ud af deres virksomheder, skal dette foregå som løn eller udbytte, da der skal ske beskatning af disse hævnings. Manglende overholdelse af selskabslovens regler om ulovlige kapitalejerlån⁴ gør, at der sker en stigning i skattegabets, da der ikke sker korrekt beskatning af de penge, der hæves ud af virksomhederne. En af konsekvenserne ved lempelsen af revisionspligten i forhold til

¹ Administrerende direktør hos FSR – danske revisorer

² FSR, 2015; "Fravalg af revision kan blive en dyr løsning for samfundet"

³ FSR, 2015; "Fravalg af revision kan blive en dyr løsning for samfundet"

⁴ SL § 210

ulovlige kapitalejerlån er, at overblikket over antallet af ulovlige kapitalejerlån forsvinder i takt med, at virksomhederne fravælger revision, da muligheden for anmærkninger i revisorerklæringen forsvinder. Derfor bliver regnskabslæserne og samfundet dårligere stillet, da revisors mulighed for at informere om væsentlige forhold bortfalder. Hertil kommer, at der er sket en stigning i antallet af virksomheder, som helt fravælger at anvende en revisor i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten⁵, hvorved risikoen for fejlklassifikation af ulovlige kapitalejerlån øges, og samtidig mindskes opdagelsesmuligheden for de offentlige myndigheder.

Nylige sager som Peter Warnøes og Ilse Jacobsens om ulovlige kapitalejerlån har ført til politianmeldelser, i begge sager var der en revisionspåtegning på årsrapporten og revisoren havde gjort opmærksom på, at der var ulovlige kapitalejerlån. Når der er revision i disse to sager, og at det ikke har medført at ledelsen har fået bragt tingene i orden, bliver det svære at argumentere imod, at der ikke er behov for ændring af revisionspligten. For selvom revisor har håndteret problemstillingen korrekt, har det taget flere år for myndighederne at reagere på problemet.

Den stigende problematik med ulovlige kapitalejerlån og debatten om en mulig genindførelse af revisionspligten for at skabe mere kontrol med selskaberne, har skabt interessen for at skrive denne afhandling.

⁵ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber" side 2

3 Problemstilling

Revisionspligten er på nuværende tidspunkt blevet lempet 3 gange, hvilket har gjort det lettere for klasse b-virksomheder at fravælge revision, hvilket har resulteret i mindre kontrol af virksomhederne. Dette har medført at det potentielt er blevet lettere for virksomhederne at snyde. Gennem de senere år har der været meget debat om, hvorvidt lempelsen af revisionspligten, har medført en øget risiko for skattesnyd og dermed en stigning i skattegabet.

Ulovlige kapitalejerlån er et af de områder, der er med til at øge skattegabet i Danmark, hvis det ikke bliver behandlet korrekt. Derfor er det et vigtigt fokusområde i debatten om revisionspligten og dens fremtid, da mindre kontrol potentielt øger antallet af ulovlige kapitalejerlån, som ikke bliver opdaget.

Netop muligheden for at fravælge revision, gør at det er svært at se det samlede problem af ulovlige kapitalejerlån i Danmark. I en undersøgelse fra FSR vedrørende revisors korrektioner i skattebetalinger i årsregnskaberne udtaler revisorerne, at i 56 % af tilfældene bliver der foretaget ændring i beskatningen af kapitalejerlån, og dette er kun i forbindelse med revision og udvidet gennemgang.⁶ Revisor er endvidere forpligtet til at afgive en modificeret revisionserklæring, når der er konstateret ulovligt kapitalejerlån.⁷ Derfor udtaler FSR sig også i en anmærkningsanalyse, at selvom anmærkningerne er faldet vedrørende kapitalejerlån, er det ikke ens betydende med, at problemet er i bedring. Dette skal nemlig ses i forhold til, at antallet af revisionspåtegninger er faldet og dermed muligheden for at gøre regnskabslæseren opmærksom på dette⁸. Netop denne problemstilling gør, at debatten om revisionspligtens fremtid er vigtig i forhold til det stigende problem med ulovlige kapitalejerlån i Danmark, da lempelsen af revisionspligten har medført, at der er en øget risiko for, at ulovlige kapitalejerlån ikke bliver opdaget. Dette er relevant at tage hånd om i takt med, at flere og flere virksomheder helt fravælger at benytte sig af en revisor.

⁶ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen"

⁷ Bekendtgørelse om godkendte revisors erklæringer § 7

⁸ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"

3.1 Problemformulering

Det stigende problem med ulovlige kapitalejerlån og den øgede debat om revisionspligten har ført frem til følgende problemformulering:

Hvordan har lempelsen af revisionspligten øget risikoen for at ulovlige kapitalejerlån ikke bliver opdaget samt hvorledes revisionspligtens fremtid påvirker samfundet?

For at besvare problemformuleringen vil følgende spørgsmål blive besvaret:

Hvorfor valgte man at lempe revisionspligten? For at kunne diskutere problemformuleringen skal der være en grundlæggende forståelse af de bagvedliggende begrundelser for lempelserne samt hvordan lempelserne påvirker regnskaberne set med en samfundsmæssig synsvinkel.

Hvad er et ulovligt kapitalejerlån? For at kunne diskutere problemstillingen om hvordan revisor kan opdage og minimere ulovlige kapitalejerlån, skal der opnås en forståelse af, hvad et ulovligt kapitalejerlån er, hvornår det opstår samt forskellen mellem de skatteretlige og selskabsretlige regler.

Hvilke erklæringstyper er der? Der vil blive foretaget en gennemgang af de erklæringstyper, der kan afgives på årsrapporten samt, hvordan revisor skal reagere ved opdagelsen af ulovlige kapitalejerlån, og hvilke muligheder revisor har i afgivelsen af de forskellige erklæringer. Derudover vil der også blive kigget på, hvordan revisor kan have mulighed for at opdage ulovlige kapitalejerlån igennem sit arbejde.

Hvilke konsekvenser har der været ved lempelsen? Der vil her blive lagt vægt på de undersøgelser og rapporter, der er udarbejdet med henblik på, at belyse konsekvenserne ved lempelserne af revisionspligten. Der vil være en gennemgang af konsekvenserne med fokus på problematikken med ulovlige kapitalejerlån, samt hvordan regelsættet er i andre lande og en belysning af bagatelgrænsen.

Hvad kunne et løsningsforslag være? Der vil komme en diskussion om revisionspligtens fremtid i forhold til fordele og ulemper med fokus på at minimere og opdage ulovlige kapitalejerlån. Tilslut vil der komme et løsningsforslag til revisionspligtens fremtid samt den stigende problematik med ulovlige kapitalejerlån.

3.2 Afgrænsning

I forhold til afhandlingens gennemgang af alternativer til revision bliver der afgrænset til, at afhandlingen kun behandler revision, udvidet gennemgang, review og assistance. Derfor vil der ikke blive taget højde for øvrige selskabsretlige erklæringer omfattet af erklæringsbekendtgørelsen.

Afhandlingen omhandler kun danske klasse B-virksomheder, da det er denne type virksomheder, der bliver påvirket af en eventuel genindførelse af revisionspligten.

Der vil i afhandlingen kun blive behandlet kapitalejerselskaber, da det er disse selskaber, hvori der kan foreligge ulovlige kapitalejerlån, som afhandlingen har fokus på. Der vil samtidig blive afgrænset til, at afhandlingen kun omhandler allerede stiftede selskaber, og der vil derfor ikke være gennemgang af kravene for revisionspligt ved nystiftede selskaber.

Der afgrænses til, at afhandlingen kun behandler ulovlige kapitalejerlån, hvor hovedaktionæren har hævet penge fra virksomheden, der tages ikke højde for sikkerhedsstillelser, midler der stilles til rådighed for kapitalejeren eller udlån til andre selskaber.

Der vil samtidig ikke blive forklaret de undtagelsesregler der er i forhold til kapitalejerlån, da det ikke er relevant for diskussionen i opgaven. Der vil heller ikke blive gennemgået forskellige former for lovlige kapitalejerlån, men blot blive nævnt, hvilke betingelser der gør sig gældende for lovlige kapitalejerlån, da problemstillingen henvender sig til de ulovlige kapitalejerlån.

Der vil i afhandlingen ikke blive foretaget en uddybende beregning af det ulovlige kapitalejerlån, da afhandlingen ikke omhandler den skattemæssige behandling af et ulovligt kapitalejerlån, men diskussion af konsekvenserne ved lempelsen af revisionspligten med fokus på stigningen af ulovlige kapitalejerlån og det medførte skattegab.

4 Metode

Kapitlet vil udover en gennemgang af metoden til besvarelse af problemformuleringen, indeholde et overblik over afhandlingens opbygning, dataindsamling, kildekritik samt begreber og forkortelser brugt i afhandlingen.

Afhandlingen er udarbejdet på baggrund af interessen for revisionspligtens fremtid og problematikken med de ulovlige kapitalejerlån, som er et stigende problem. Afhandlingen vil belyse problematikkerne i lempelserne af revisionspligten med fokus på ulovlige kapitalejerlån, hvor risikoen, for at disse ikke opdages, øges i takt med, at kontrollen mindskes for virksomhederne. Samtidig er stigningen af ulovlige lån et problem for samfundet, da det fører til en stigning i skattegabet.

For at besvare problemformuleringen er teoriafsnittet med til at give en grundlæggende forståelse vedrørende de aspekter, der vil blive diskuteret og analyseret i afhandlingen. Teoriafsnittet er opbygget af 3 forskellige kapitler. Kapitel 5 vil omhandle revisionspligten, grænserne for fravalg af revision samt historikken for lempelserne af revisionspligten og hvorfor den blev lempet. Kapitel 6 vil være en gennemgang af de selskabsretlige, skatteretlige og regnskabsmæssige regler vedrørende ulovlige kapitalejerlån. Der vil samtidig blive foretaget en kort gennemgang af reglerne for lovlige kapitalejerlån, for at give læseren viden om, at der er foretaget tiltag fra regeringens side til virksomhedsledelsen om lovlige muligheder. De forskellige regelsæt er medtaget for at give en forståelse af, at kapitalejerlån behandles forskelligt, hvilket er med til, at øge risikoen for at de bliver behandlet forkert. Kapitel 7 vil tage udgangspunkt i de erklæringsmuligheder der er på regnskaberne, hvordan revisors muligheder for at opdage ulovlige kapitalejerlån mindskes i takt med, at graden af sikkerhed bliver mindre. Kapitlet vil samtidig belyse hvordan revisor skal reagere i forbindelse med, at de opdager et ulovligt kapitalejerlån.

For at kunne opnå det bedste grundlag til at besvare problemformuleringen vil der blive inddraget empiri. Empirien er indarbejdet i analysen, som tager udgangspunkt i udvalgte undersøgelser og rapporter, der er udarbejdet med henblik på at undersøge konsekvenserne ved lempelsen af revisionspligten og dens fremtid samt fokus på ulovlige kapitalejerlån og det opståede skattegab. Teorien bliver brugt i kapitel 8 til at forstå, hvordan valget af erklæring påvirker risikoen for ikke at opdage ulovlige kapitalejerlån samt, hvordan revisionspligten og dens lempelser påvirker samfundet. Analysen vil afsluttes med en opsamling af hovedpunkterne herfra og et afsnit om bagatelgrænsen i forhold til væsentlighed i påtegningen. Kapitel 9 er en diskussion om revisionspligtens fremtid med fokus på, at øge opdagelsesrisikoen for ulovlige kapitalejerlån samt løsningsforslag til, hvordan antallet af ulovlige kapitalejerlån kan minimeres i årsregnskaberne. Teorien,

analysen og diskussionen fører frem til kapitel 10 konklusionen på specialet, som besvarer problemformuleringen.

4.1 Dataindsamling

Da emnet om revisionspligt og ulovlige kapitalejerlån både berører lovgivninger, men også subjektive holdninger og undersøgelser bygger afhandlingen både på primære og sekundære data.

De primære kilder består af hovedsageligt af lovtekster og juridiske vejledninger, som danner grundlag for den teoretiske del af afhandlingen. Som beskrevet indledningsvist i metodeafsnittet vil teoriafsnittet udgøre kapital 5, 6 og 7, hvor de primære kilder er med til, at skabe forståelse for de lovmæssige perspektiver for blandt andet grænserne vedrørende revisionspligten, de selskabsretlige og skattemæssige regler omkring ulovlige kapitalejerlån samt erklæringsmulighederne på årsrapporten.

De sekundære kilder består af bøger, undersøgelser, rapporter og artikler. De sekundære kilder skal bruges til, at diskutere forskellige synsvinkler på problemstillingen, som omhandler konsekvenserne ved lempelse af revisionspligten i forhold til opdagelsesrisikoen for ulovlige kapitalejerlån. Selvom sekundære kilder tager udgangspunkt i primære kilder, er disse med til at give nye vinkler på problemstillingen. De sekundære kilder vil i overvejende grad være kvantitative og kan være præget af en subjektiv holdning til revisionspligten og ulovlige kapitalejerlån. De sekundære kilder bruges hovedsageligt i kapital 8 og 9, som diskuterer og analyserer problemstillingen med henblik på at komme frem til et løsningsforslag. De rapporter og undersøgelser, der er udvalgt til afhandlingen, er valgt for at få de nyeste data vedrørende konsekvenserne af lempelserne af revisionspligten samt de nyeste tal vedrørende ulovlige kapitalejerlån for at kunne sammenholde, om der er en sammenhæng mellem lempelserne og risikoen for at ulovlige kapitalejerlån ikke bliver opdaget.

4.1.1 Kildekritik

Det er vigtigt at forholde sig kritisk overfor de kilder, der bliver brugt i afhandlingen. Dette er vigtigt, da nogle af kilderne kan være påvirket af den branche, de arbejder i.

FSR – I afhandlingen er der brugt analyser, undersøgelser og publikationer fra FSR. FSR er en brancheorganisation, der varetager de danske revisorers faglige og politiske interesse.

SKAT – I afhandlingen, er den juridiske vejledning fra SKAT brugt. SKAT har til opgave at sikre at danskerne og virksomhederne overholder de gældende skatteregler og love. Det er ikke meningen at SKAT skal have en holdning til lovgivningen, men derimod skal de forholde sig objektivt til loven.

Revision og Regnskabsvæsen – Der er brugt en række artikler i afhandlingen fra Revision og Regnskabsvæsen, som er skrevet af forskellige fagpersoner indenfor primært revisionsbranchen. Disse artikler er en fortolkning af loven, om hvordan revisorer skal forholde sig til den.

Artikler – Der er brugt artikler i afhandlingen fra forskellige udbydere. Kendetegnet for alle artikler er, at de indeholder en subjektiv holdning til det omtalte emne. Derfor er det vigtigt at forholde sig kritisk overfor artiklerne, da disse ikke altid bygger på en objektiv holdning.

4.2 Definitioner og forkortelser

Dette afsnit vil kort gennemgå de begreber, som vil blive brugt i afhandlingen. Derudover vil der også være en oversigt over anvendte forkortelser.

Kapitalejerlån har tidligere været omtalt som aktionærlån, men da kapitalejerlån dækker over flere end blot en aktionær, er dette begreb mere omfattende. Da det tidligere har været omtalt som aktionærlån kan dette begreb forekomme i afhandlingen.

Revisornævnet behandler indkommende klager over en godkendt revisors udførte arbejde, herunder tilside-sættelse af sine pligter.

SMV står for små og mellemstore virksomheder. Det er den type virksomheder, som revisionspligtens fremtid har betydning for. Der er følgende grænser for små og mellemstore virksomheder:

	Små virksomheder	Mellemstore virksomheder
Balancesum	44 mio. kr.	156 mio. kr.
Nettoomsætning	89 mio. kr.	313 mio. kr.
Antal ansatte	50	250

Figur 1: Årsregnskabslovens §7 - egen tilvirkning

4.2.1 Forkortelser

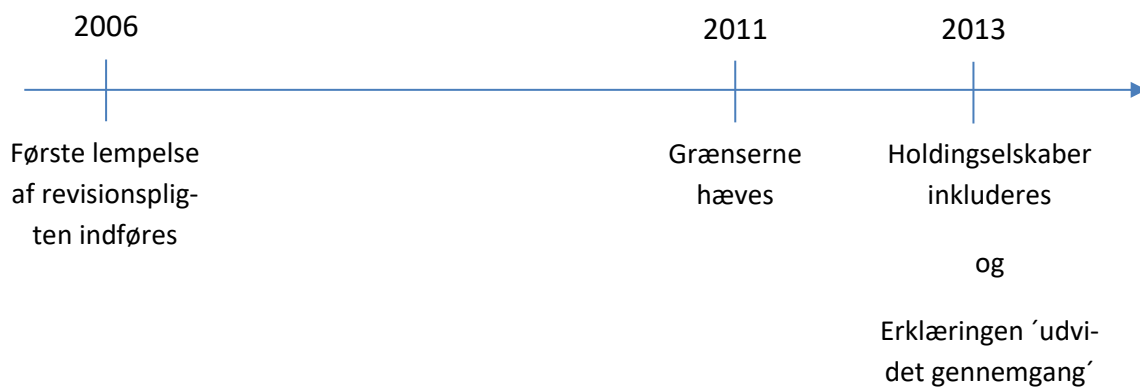
Der vil blive brugt følgende forkortelser i afhandlingen. Lovgivningens nummer og dato vil fremgå af litteraturlisten.

LL	Ligningsloven
SL	Selskabsloven
ÅRL	Årsregnskabsloven

5 Revisionspligt

Alle danske erhvervsdrivende virksomheder er omfattet af reglerne i Årsregnskabsloven, jævnfør ÅRL § 1, undtagen finansielle virksomheder og visse statslige virksomheder. ÅRL § 1 angiver, at virksomhederne har pligt til, at aflægge et årsregnskab efter reglerne i årsregnskabsloven.

Revisionspligten er på nuværende tidspunkt blevet ændret 3 gange. Nedenstående tidslinje er med til at skabe et overblik over, hvornår lempelserne er trådt i kraft.

Figur 2: Tidslinje over revisionspligten - egen tilvirkning

Første lempelse i 2006

Før den første lempelse var alle af Årsregnskabslovens regnskabsklasse B, C og D virksomheder omfattet af revisionspligt. Den daværende regering valgte at indføre den første lempelse med anvendelse på regnskabsår, der begyndte d. 1. januar 2006 eller senere. Dette gjorde regeringen for at lette den administrative byrde for mindre selskaber i Danmark.⁹ Den oprindelige lempelse lød som følgende; en virksomhed kan fravælge revision, hvis den på to af hinanden følgende år ikke overskrider 2 af de 3 nedenstående grænser:

1. Balancesum på DKK 1,5 mio.
2. Omsætning på DKK 3 mio.
3. Gennemsnitlige antal fuldtidsbeskæftigede på 12

Holdingselskaber måtte på dette tidspunkt ikke fravælge revision, også selvom de overholdte ovenstående grænser.

⁹ Bisgaard, Anders; 2006 "Lempelse af revisionspligt"

Grænserne for lempelse hæves i 2011

Den første lempelse blev henover 2009 og 2010 revurderet, hvilket medførte lovforslag L 190 af 26. marts 2010, hvor en hævelse af grænserne blev forslået. Dette gjorde regeringen af samme årsag som ved første lempelse nemlig, at mindske de administrative byrder for mindre selskaber. Da man lempede revisionspligten for anden gang, holdt man stadig holdingselskaber ude af lempelsen også selvom de var under størrelsesgrænserne.

Da regeringen tog en yderligere lempelse af revisionspligten op til overvejelse, var det med et udgangspunkt om, at hæve grænsen for omsætning til 72 mio. kr. Dette ville medføre, at kun 5 % af de danske virksomheder ville være omfattet af revisionspligt.¹⁰ Grunden til at regeringen ville hæve grænsen til 72 mio. kr., var for at opnå samme niveau som i EU. Det var den daværende økonomi- og erhvervsminister Brian Mikkelsen, der havde ambitioner om at hæve grænserne til 72 mio. kr., men dette nåede aldrig med i det endelige lovforslag for lempelsen af revisionspligten, da partierne ikke var enige om, at foretage så stor en stigning på en gang.¹¹ Eftersom det ikke blev vedtaget at hæve grænsen for omsætning til 72 mio. kr. blev den grænse brugt som udgangspunkt til at udarbejde en ny erklæringsstandard, som kunne benyttes af mindre virksomheder, som stadig var underlagt revisionspligten.¹²

De ændrede grænser så nu således ud; en virksomhed kan fravælge revision, hvis den på to af hinanden følgende år ikke overskrider 2 af de 3 nedenstående grænser:

1. Balancesum på DKK 4 mio.
2. Omsætning på DKK 8 mio.
3. Gennemsnitlige antal fuldtidsbeskæftigede på 12

Samtidig med at grænserne blev øget nedsatte regeringen en arbejdsgruppe, der havde til opgave at udarbejde en ny erklæringsstandard. Den skulle være et supplement til mindre virksomheder, der stadig var underlagt revisionspligten. Erklæringen blev på dette tidspunkt ikke vedtaget, men der blev blot igangsat en udarbejdelse af denne.

Holdingselskaber inkluderes og udvidet gennemgang bliver indført i 2013

I den seneste lempelse fra 2013 blev der ikke fortaget ændringer af beløbsgrænserne, men derimod blev holdingselskaberne omfattet af reglerne, og de fik således også mulighed for at fravælge revision. I lovforsla-

¹⁰ Brandt, Ulla; 2010 "Revisionspligt og administrative byrder"

¹¹ Berlingske, 2010; "Brian Mikkelsens løfte halter"

¹² Folketinget, 2010; "Første behandling af Lovforslag 190 af d. 29 april 2010"

get L26 af den 10. oktober 2012, indeholder 2 lempelser, 1. lempelsesforslag er indførelse af erklæringsstandard udvidet gennemgang og 2. lempelsesforslag er, at holdingselskaber bliver omfattet af grænserne for fravalg af revision. Denne lov trådte i kraft fra d. 1 januar 2013 og der har ikke været ændret ved revisionspligten siden.

Den nye erklæringsstandard udvidet gennemgang kan vælges at de selskaber, der har en omsætning under 72 mio. kr., en balancesum under 36 mio. kr. og under 50 ansatte. Erklæringen blev indført for, at mindre virksomheder med revisionspligt havde mulighed for at vælge en billigere løsning end revision, men stadigvæk få en erklæring med sikkerhed.

Grænserne for fravalg af revisionspligt i dag

Årsregnskabslovens § 135 siger i dag, at alle virksomheder i regnskabsklasse B, C og D har pligt til at udarbejde en årsrapport. Som udgangspunkt skal årsregnskabet revideres medmindre, at virksomheden er omfattet af regnskabsklasse B, hvor virksomheden selv kan bestemme, om de vil lade sig revidere, hvis de er under grænserne, som blev fastlagt i 2011.

5.1 Sammenfatning

Den oprindelige årsag til lempelserne var i hovedtræk, at mindske de administrative byrder for de mindste selskaber og samtidig skabe øget vækst. Rigtig mange selskaber har valgt at fravælge revisionen, og nogle selskaber har valgt at fravælge revisor helt. Dette har medført, at antallet af anmærkninger i årsrapporterne er faldet. I FSR's anmærkningsanalyse vedrørende årsregnskaberne for 2016 konkluderes det at, selvom der er sket et fald i anmærkningerne, forventes dette ikke at være, fordi selskaberne er blevet bedre til at overholde gældende lovgivning, men fordi antallet af selskaber med revision er faldet og muligheden for anmærkninger dermed bortfalder.¹³ Et af de problemer, som FSR pointerer i deres anmærkningsanalyser er, at der er kommet et stigende problem med ulovlige kapitalejrlån. Dette problem er svært at holde øje med, når kontrollen af selskabernes årsregnskaber minimeres.

Da man i 2006 vedtog, at de mindste selskaber fremover skulle kunne fravælge revision, blev der ikke indført et modkrav om enten review eller assistance opstilling. Det var muligt helt at fravælge revisor, samtidig med, at regnskabspligten bestod. Det vil sige, at selvom der nu ikke er pligt til at have en revisor, er selskabet stadig

¹³ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"

forpligtet til at aflægge et årsregnskab, som skal offentliggøres til Erhvervsstyrelsen¹⁴. Ved lempelsen af revisionspligten fik samfundet mindre mulighed for, at følge med i virksomhedernes økonomi på baggrund af revisionspåtegningerne.

Nu sidder politikerne tilbage med en debat om revisionspligten, hvor lempelsen måske ikke haft den ønsket virkning. For selvom lempelsen har lettet en administrativ byrde for en række selskaber, har det kostet samfundet skattekrone. I 2012 påpegede skatteministeriet deres bekymring om, at yderligere lempelse af revisionspligten samt at indførelsen af holdingselskaber i lempelsen ville medføre en større risiko for fejl på skatte- og afgiftsområdet, hvilket ville medføre et stigende skattegab.¹⁵

Skatteministeriet valgte i 2012, at SKAT skulle gennemføre en øget indsats over 10 år for de virksomheder, der var omfattet af de nye regler om fravalg af revision. I Rigsrevisionens undersøgelse fra 2019 kan det konkluderes, at SKAT ikke har levet op til deres egne forudsætninger, og ifølge FSR's undersøgelse 'Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab' er der et stigende problem på skatteområdet for netop disse virksomheder.¹⁶ Dette giver anledning til en debat omkring revisionspligtens fremtid, herunder hvordan skattegapet mindskes i Danmark med fokus på de ulovlige kapitalejerlån, som er blevet et stigende problem i Danmark.¹⁷ Dette vil senere diskuteres i afhandlingen.

¹⁴ På daværende tidspunkt: Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

¹⁵ Folketinget Statsrevisorerne, 2019; "Lempelsen af revisionspligten – Rigsrevisionens beretning afgivet til Folketinget med Statsrevisorerne bemærkninger" side 1

¹⁶ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 3

¹⁷ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 12

6 Ulovlige kapitalejerlån

Ulovlige kapitalejerlån er et stigende problem blandt danske selskaber. For selvom anmærkningerne vedrørende ulovlige kapitalejerlån er faldet i årsrapporterne med revision og udvidet gennemgang menes det, at problemet ikke er forsvundet. Faldet skyldes derimod, at mange selskaber har fravalgt revision og udvidet gennemgang.¹⁸ Det stigende problem medførte, at Folketinget i september 2012 valgte at vedtage, at kapitalejerlån fremover skulle beskattes.¹⁹ Regeringen vedtog dette for at straffe kapitalejerne for skattefrit at hæve penge ud af selskaberne, i stedet for som løn eller udbytte, hvor der foretages beskatning. Før 2012 kunne kapitalejernes lån forrentes efter markedsrenten og tilbagebetales til selskabet uden beskatning. De nye regler gælder lån optaget efter den 14. august 2012.

Det primære formål ved reglerne om forbud mod kapitalejerlån i selskabsloven er at sikre kreditorerne imod, at selskabets ledelse og kapitalejerne udlåner penge til sig selv, som eventuelt kan påføre selskabet et tab. Dette tab påvirker kreditorerne, som kan risikere at miste deres penge.²⁰ Når ledelsen udlåner penge til sig selv eller nærtstående, bliver de almindelige regler for kreditvurdering ikke brugt. Det vil sige, at selskabet ikke er sikre på at få sine penge retur, da det antages at virksomheden ikke kritisk vurderer om kapitalejerne har mulighed for at betale pengene tilbage, som det vil være tilfældet ved en uafhængig långiver. Forbuddet om kapitalejerlån har til formål, at beskytte kreditorerne mod denne antagelse og problemstilling.

Det sekundære formål med reglerne om forbud mod kapitalejerlån er at undgå, at kapitalejerne hæver penge ud af selskabet uden beskatning.²¹

6.1 Selskabsretligt

Alle aktie- og anpartsselskaber er reguleret af selskabsloven²². Selskabsretligt er der tale om et kapitalejerlån, når et kapitalselskab direkte eller indirekte stiller midler til rådighed, yder lån eller stiller sikkerhed for kapitalejere eller ledelse, jf. SL § 210, stk. 1.

Tidligere var et kapitalejerlån altid ulovligt, hvis det ikke var omfattet af undtagelsesreglerne, men det er nu muligt at have lovlige kapitalejerlån. Der er tale om et ulovligt kapitalejerlån, hvis følgende betingelser ikke er overholdt, jf. SL § 210, stk. 2:

1. Lånet skal kunne rummes inden for de frie reserver, og skal ydes på markedsvilkår.

¹⁸ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"

¹⁹ SKAT, 2014; "Styresignal om aktionærlån"

²⁰ Økonomi- og erhvervsministeriet, 2008: "Modernisering af selskabsretten – betænkning 1498" side 487

²¹ Økonomi- og erhvervsministeriet, 2008: "Modernisering af selskabsretten – betænkning 1498" side 487

²² SL § 1, stk. 1.

2. Beslutningen skal ske på en generalforsamling, hvor lånet skal være specificeret med en tidsmæssig begrænsning.
3. Beslutningen kan først ske efter aflæggelsen af selskabets første årsrapport.

I forhold til etableringen af et lovligt kapitalejerlån er problematikken, at betingelserne skal være opfyldt inden lånet ydes.²³ I praksis er der ofte tale om løbende hævnninger fra selskabet til kapitalejeren, og her bliver der ikke tænkt over, at lånet skal godkendes, inden pengene hæves, og derfor ender disse hævnninger ofte som et ulovligt kapitalejerlån.

Selskabsloven definerer kapitalejere som "Enhver ejer af en eller flere kapitalandele"²⁴ og ledelsen som "et medlem af ledelsen kan være et medlem af et selskabs tilsynsråd, bestyrelse eller direktion"²⁵. Det er denne gruppe af personer, der i henhold til Selskabsloven kan foretage et kapitalejerlån.

Selvom man som kapitalejer er beskyttet af en begrænset hæftelse i form af det indskudte beløb ved stiftelsen, kan kapitalejeren stadig ifalde ansvar ved overtrædelse af gældende lovgivning. I forbindelse med et ulovlig kapitalejerlån vurderes det, at ledelsen har handlet ansvarspådragende, da de har overtrådt reglerne i SL § 210 og derfor kan ifalde ansvar.

Der er forskellige muligheder for en kapitalejer at få penge ud af sit selskab på, som ikke resultere i et ulovligt kapitalejerlån. Kapitalejeren kan få penge ud som løn eller udlodning, jf. SL § 179. Udbytte kan udloddes i forbindelse med den ordinære generalforsamling eller ekstraordinært, hvor der skal foreligge en mellembalance, som udviser tilstrækkelig frie reserver. Hvis der er tale om ledelsen, som ikke ejer kapitalandele, kan der hæves løn.

De 3 elementer, der indgår i SL § 210, når der er tale om økonomisk bistand til kapitalejere eller ledelse er; stille midler til rådighed, yde lån eller stille sikkerhed. Der er to elementer, som kan være svære at værdiansætte. Det er "stille midler til rådighed" og "stille sikkerhed". Disse to vil ikke blive behandlet mere i afhandlingen, jf. afgrænsning.

Da der selskabsretligt er tale om et lån, som er ydet til kapitalejeren, skal det behandles som et lån. Det vil sige, at der beregnes en rente, og kapitalejeren betaler lånet inkl. renter tilbage til selskabet. Hvis der har været et ulovligt kapitalejerlån i løbet af året eller på balancetidspunktet, skal der være en note i årsregnskabet, som beskriver lånets størrelse, rentefod og de beløb, der er tilbagebetalt i året.²⁶

²³ Seehausen, Jesper; 2017 "Betinget lovliggørelse af "kapitalejerlån" - nye regler med praktiske udfordringer"

²⁴ SL § 5, nr. 15

²⁵ SL § 5, nr. 20

²⁶ ÅRL § 73

6.2 Skatteretligt

I forbindelse med håndteringen af et ulovlig kapitalejerlån skal vi huske, at det er en selskabsretlig betegnelse, da det skatteretligt bliver betragtet som en hævnning og ikke et lån, men begrebet bruges stadig selvom, det har en anden betydning.

Som hovedregel er der skatteretligt tale om et ulovligt kapitalejerlån, hvis et selskab direkte eller indirekte yder lån til en fysisk person. Dette skal behandles efter LL § 16 E, stk. 1, hvor der er tale om en hævnning uden tilbagebetalingspligt. Virksomheden skal være opmærksom på, at reglen ikke kun omhandler lån men også sikkerhedsstillelser og midler, der stilles til rådighed. Derudover gælder reglerne også for lån, der ikke er ydet direkte til kapitalejeren, men også til nærtstående personer.

Skattemæssigt defineres hovedaktionæren som en fysisk aktionær, der direkte eller indirekte enten alene eller sammen med sine nærtstående har bestemmende indflydelse på selskabet.²⁷ Ved bestemmende indflydelse menes det, at der ejes mere end 50 % af kapitalen eller haves rådighed over mere end 50 % af stemmerne.²⁸

Ved den skattemæssige behandling af ulovlige kapitalejerlån som løn, skal lønnen hæves med A-skat og AM-bidrag. Dette er muligt for kapitalejeren at undgå, hvis personen har mulighed for at indbetale skattebeløbet. Derfor kan det blive en dyr løsning, hvis kapitalejeren ikke kan indbetale skattebeløbet, da lønnen bliver højere. Lønnen skal i det tilfælde både dække skatten og det ulovlige lån. Selvom lånet er tilbagebetalt i løbet af året efter de selskabsretlige regler, er der skatteretligt stadig tale om et ulovlig kapitalejerlån, som mangler at blive beskattet og derfor skal der ske en efterfølgende beskatning i de måneder hævningerne relatere sig til.

6.3 Belysning af problematikken ved forskellige regelsæt

Der er stadig stor forskel mellem den selskabsretlige, regnskabsmæssige og skatteretlige behandling af kapitalejerlån. Selskabsretligt skal lånet forrentes og bringes til ophør, hvorimod lånet altid skatteretligt skal beskattes, da det betragtes som en hævnning. Skatteretligt er der ikke noget der hedder ulovligt lån, da det ikke eksisterer.²⁹ Derfor skal virksomhederne reagere forskelligt i tilfælde af et ulovligt kapitalejerlån.

²⁷ FSR – danske revisorer, 2019; "Notat om lån til hovedaktionær"

²⁸ LL § 2

²⁹ Brødsgaard, Jan; 2019 "Den faglige rubrik Ulovlige lån til hovedaktionærer spøger stadig"

En anden væsentlig forskel mellem skatteret og selskabsret er, at ulovlige kapitalejerlån ifølge Selskabsloven omfatter en større kreds af personer, da den ikke kun dækker kapitalejere³⁰. Det betyder, at et ulovligt kapitalejerlån ikke altid er lig med beskatning ud fra de skattemæssige regler.

Selvom det nu er muligt at have lovlige kapitalejerlån, resultere dette stadig i en personlig beskatning, hvis der er tale om lån til kapitalejeren eller nærtstående personer. Derfor er et lovligt kapitalejerlån kun aktuelt i de tilfælde, hvor der er tale om lån til andre selskaber, da dette ikke er "ulovligt" skattemæssigt. Det kan være svært for virksomhederne at forstå de forskellige regelsæt, da det skal behandles forskelligt.

Ydermere skal virksomhederne også være opmærksomme på, at når et ulovligt kapitalejerlån behandles forskelligt, resulterer dette i, at der skal beregnes udskudt skat, da beskatningen af hævningerne foretages i det indkomstår, hvor hævningerne har fundet sted, mens det ulovlige lån selskabsretligt stadig eksisterer på balancedagen. Det er denne forskel, som der skal beregnes udskudt skat af.

Det har længe været et stort fokusområde for Erhvervsstyrelsen, hvilket har ført til politianmeldelser af en række hovedaktionærer med ulovlige kapitalejerlån. I 2019 har det indtil videre ført til 172 anmeldelser af virksomheders ledelse.³¹ En af dem, der er blevet politianmeldt i 2019 er Peter Warnøe, som er kendt fra tv-programmet "Løvens Hule". Han har haft 14 påtaler siden 2009 om ulovligt kapitalejerlån, som ikke er tilbagebetalt. I det seneste regnskab for 2018 er der et ulovligt kapitalejerlån på ca. 10 mio. kr.³² At man som virksomhedsleder kan skyldte penge til sit selskab over flere regnskabsår, giver et billede af, at der er et samfundsmæssigt problem i forståelsen af, at man ikke kan hæve ud af selskabet til privatforbrug uden at betale skat.

6.4 Samfundsmæssig synsvinkel

I forbindelse med flere sager om besvigelser, svindel, revisionspligt m.m. er kommet frem i lyset, er skattegabet kommet i fokus. Skattegabet er stort og har skabt en debat omkring små og mellemstore virksomheder. SKAT har lavet en opgørelse over skattegabet, hvor arbejdsløsheds-kassen ASE betvivler deres opgørelse af skattegabet, da den får små og mellemstore virksomheders andel til at syne uforholdsmæssig stor. De påstår, at små og mellemstore virksomheder udgør en langt mindre del, da hele skattegabet er umuligt at opgøre.³³ Det er på baggrund af opgørelsen af skattegabet, at debatten om revisionspligten er opstået, men måske

³⁰ FSR – danske revisorer, 2019; "Notat om lån til hovedaktionær"

³¹ Berlingske, 2019; "Business-overblik: Erhvervsstyrelsen slår hårdt ned på ulovlige lån. Flere end 300 virksomhedsledelser politianmeldes"

³² Berlingske, 2019; "Serieinvestor Peter Warnøe trækker sig fra egen fond"

³³ Ase, 2018; "Notat: små og mellemstore virksomheders skattegab"

skulle man være varsom med at koble revisionspligten på skattegabet, da revisionen ikke har til formål at minimere fejl i skatteregnskabet.

Skattegabet er defineret som følgende: Skattegabet er forskellen mellem det beløb, der er betalt i skat og afgifter og det beløb, der burde være betalt, hvis alle regler var overholdt.³⁴

Skattegabet inddeles i to; borgere og virksomheder. For borgere mener SKAT, at fejlprocenten er stabil³⁵. Dette kan skyldes, at størstedelen af de informationer, der vedrører borgernes selvangivelse bliver indberettet direkte til SKAT af en tredjepart. Det er få rubrikker, hvor borgeren selv skal komme med oplysninger og på den måde, er det lettere for SKAT at lave kontroller på disse rubrikker. SKAT har henover de senere år låst flere felter i selvangivelsen, således borgerne ikke har mulighed for, at rette på oplysninger om blandt andet lønindkomst, hvor oplysningerne kommer direkte fra arbejdsgiveren. Hvis der er fejl i denne oplysning, skal borgeren henvende sig til arbejdsgiveren og ikke SKAT.

Derimod menes det, at fejlprocenten er en del højere hos virksomhederne. I 2012 var der en konstateret manglende regelefterlevelse på 56 % vedrørende skat og 46 % vedrørende moms. Dette er en stigning fra 2006, hvor den var på henholdsvis 42 % og 30 %.³⁶ Denne udvikling er problematisk, da samfundet bygger på tillid til, at virksomhederne overholder de regler, der nu engang er gældende. Det er ikke muligt for SKAT at kontrollere alle indberetning, men kun en lille andel af alle indberetningerne bliver taget ud til kontrol.

SKATs egne undersøgelser viser, at ulovlige kapitalejerlån udgjorde ca. 4,8 % af det samlede skattegab i 2014, det svarer til ca. 233 mio. kr.³⁷ Danmark er et velfærdssamfund og er afhængig af de skattekroner, der skal i kassen for, at budgettet løber rundt. Derfor bliver samfundet påvirket af de beslutninger, som virksomhederne tager.

I forbindelse med ulovlige kapitalejerlån og skattegabet kan der være situationer, hvor der opstår et ulovligt kapitalejerlån ved en fejl, og hvor der ikke er tale om en hævning til privat forbrug, men eksempelvis investering i en ny virksomhed. Det kan f.eks. være manglende korrekt ejerforhold, hvorfor lånet bliver betragtet og klassificeret som et ulovligt kapitalejerlån. Sådan et ulovligt kapitalejerlån kommer med i opgørelsen af skattegabet og antallet af kapitalejerlån. Derfor skal vi forholde os kritisk til opgørelsen af ulovlige kapitalejerlån

³⁴ Højbjerg Brauer Schultz, 2017; "Kontrolindsats, skattegab og offentlige finansier" side 5

³⁵ Højbjerg Brauer Schultz, 2017; "Kontrolindsats, skattegab og offentlige finansier" side 7

³⁶ Højbjerg Brauer Schultz, 2017; "Kontrolindsats, skattegab og offentlige finansier" side 7

³⁷ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 13

og skattegab, da der er flere faktorer der spiller ind, men det er stadig et stigende problem i Danmark, som der skal tages hånd om.

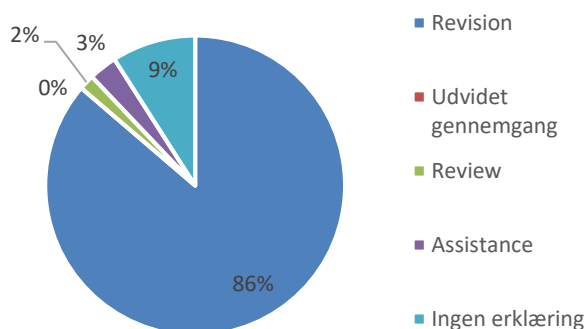
7 Revisors arbejde

I forbindelse med at virksomhederne udarbejder deres årsregnskaber har de mulighed for at vælge en revisor, der afgiver en erklæring på årsregnskabet. Der er 4 forskellige typer af erklæringer, som revisor kan afgive i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet. Erklæringerne er forskellige i forhold til hvor høj grad af sikkerhed, der afgives i dem. Der er jf. Erklæringsbekendtgørelsen følgende erklæringsmuligheder for selskaber:

- Revision (§ 3)
- Udvidet gennemgang (§ 9)
- Review (§ 12)
- Assistance med regnskabsopstilling (§ 16)

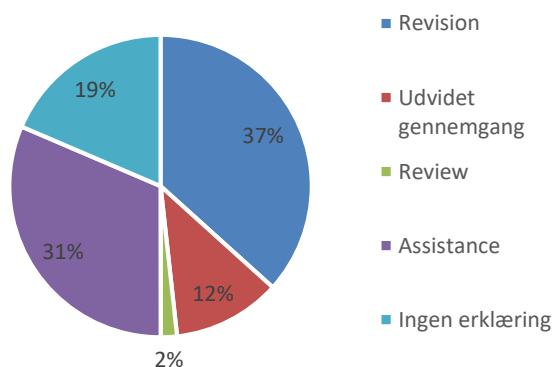
Udover de 4 ovenstående erklæringsmuligheder ved brug af revisor kan virksomhederne vælge at udarbejde et årsregnskab uden revisors erklæring ved helt at fravælge revisor. Figur 3 og Figur 4 viser fordeling af erklæring i 2012 og 2017, der er sket en stor udvikling i hvordan fordeling af erklæringstyper blandt virksomhederne er.

Fordeling af erklæringer 2012

Figur 3: Fordeling af erklæring i 2012 – egen tilvirkning³⁸

Fordeling af erklæringer 2017

Figur 4: Fordeling af erklæring i 2017 – egen tilvirkning³⁹

³⁸ Datagrundlaget fremgår af bilag 1

³⁹ Datagrundlaget fremgår af bilag 1

Siden 2013 hvor holdingselskaberne blev inkluderet i lempelsen af revisionspligt og erklæringsstandarden "udvidet gennemgang" blev indført, er der sket et stort fald i antallet af revisionspåtegninger. Der er også en interessant stigning i virksomheder, der helt fravælger en revisor.

De selskabsretlige, regnskabsmæssige og skattemæssige regler skal overholdes i forbindelse med aflæggelsen af et årsregnskab og ved indberetning af oplysninger til SKAT og Erhvervsstyrelsen. Det kan derfor synes problematisk, at mange selskaber helt fravælger revisor i processen. I forbindelse med debatten om revisionspligten er det vigtigt at kigge på, hvor mange der ikke får assistance fra en revisor, idet det må antages, at revisor hjælper selskaberne med at overholde alle de forskellige regelsæt.

Netop denne vinkel er vigtig, når der ses på ulovlige kapitalejerlån, da disse kan blive væk i årsregnskabet, hvis de ikke bliver præsenteret korrekt.

Erklæringsbekendtgørelsen bestemmer hvordan erklæringerne udformes. I forbindelse med erklæringsafgivelsen har revisor udført en række arbejdshandlinger, som skal ske i overensstemmelserne med de internationale regnskabsstandarder og de danske regler og vejledninger. Disse arbejdshandlinger bliver udført for at sikre, at årsrapporten ikke indeholder væsentlige fejl og mangler samt at årsregnskabet overholder bestemmelsen om et retvisende billede⁴⁰.

Erklæringsopgaver med sikkerhed er udarbejdet for at øge regnskabsbrugerens tillid til årsregnskabet samt give sikkerhed for de tal, der fremgår af årsregnskabet. Derfor bliver samfundet også påvirket, når der ændres på muligheden for at vælge erklæringstyper, hvori revisors arbejdshandlinger kan være på et minimum. Forventeligt vil revisors risiko for at opdage ulovlige kapitalejerlån falde, når arbejdshandlingerne er på et minimum. Figur 5 giver et overblik over, hvordan erklæringstyperne er fordelt i forhold til graden af sikkerhed.

⁴⁰ ÅRL § 11

Forskellige grader af sikkerhed på et årsregnskab

Revisor kan give fire forskellige erklæringer på et årsregnskab: Assistance, review, udvidet gennemgang og revision. Derudover kan du vælge ikke at have en erklæring på din virksomheds årsregnskab. I så fald er det virksomheden alene, der står på mål for informationerne i regnskabet.

Figur 5: Erklæringstyper med graden af sikkerhed - FSR's⁴¹

Der vil nedenfor være en kort gennemgang af erklæringstyperne, herunder hvilket arbejde revisor udfører samt graden af sikkerhed.

7.1.1 Revision

7.1.1.1 Erklæringen

Revisionspåtegningen i Danmark skal overholde den danske erklæringsbekendtgørelse. Denne er reguleret af de internationale standarder, også kaldet ISA'erne, hvor revisionspåtegningen er reguleret af ISA 700. Dette sker for at skabe en ensartethed i revision af årsregnskaber henover Europa.

Ved revision afgives en erklæring med høj grad af sikkerhed, med en positiv udformet konklusion, hvor revisor bekræfter, at regnskabet giver et retvisende billede.⁴² Revisor afgiver således en konklusion på sit udførte arbejde. Igennem den udførte revision skal revisor have opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, for at kunne afgive en konklusion om, at regnskabet i sin helhed giver et retvisende billede, og at det ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Det er vigtigt at forstå, at en revision ikke er en 100 % garanti for, at der ikke er fejl i regnskabet. Det vurderes, at der er 95 % sikkerhed for tallene i årsregnskabet.⁴³

⁴¹ FSR, 2018; "Årsregnskabet – hvilken sikkerhed skal du vælge?"

⁴² Füchsel, Kim; Gath, Peter; Langsted, Lars Bo; Skovby, Jens, 2015; "Revision – Regulering og rapportering" side 201

⁴³ Den Europæiske Revisionsret, 2012; "Håndbog i finansiell revision og juridisk-kritisk revision" side 32

Hvis revisor ikke mener, at regnskabet er retvisende eller der er andre forhold, som revisor vil gøre opmærksom på, skal revisor enten modificere konklusionen eller lave en fremhævelse af forhold i årsrapporten eller ved revisionen. I en revision har revisor ved deres påtegning mulighed for at fortælle om vigtige forhold i regnskabet. Denne mulighed er med til at gøre regnskabsbrugen opmærksom på, hvis der er noget i regnskabet, der skal tages højde for, og dette er netop denne mulighed, der forsvinder ved nogle af de andre alternativer til revision.

7.1.1.2 Det arbejde revisor udfører

I forbindelse med revisionen skal revisor udføre et arbejde, inden erklæringen kan udarbejdes. Ofte kan samfundet have den opfattelse eller forventning til revision, at årsregnskabet er 100 % korrekt. Men selvom der er tale om en revision med høj grad af sikkerhed, betyder det ikke, at revisor skal kontrollere alle bilag og alle poster i regnskabet. Revisor arbejder ud fra et væsentlighedsniveau og en risikovurdering af tallene i regnskabet samt kendskab til kunden. Væsentlighedsniveauet er et udtryk for det niveau, som efter revisors vurdering, vil påvirke de økonomiske beslutninger, som træffes på baggrund af årsregnskabet.⁴⁴ Væsentlighedsniveauet fastlægges i forbindelse med planlægningen af revisionen og bruges til at udvælge væsentlige områder, hvor revisor i forbindelse med sit arbejde skal udføre en række handlinger.

Risikovurderingen er et vigtigt element i revisionen, da revisor har mulighed for at vurdere, om der er bestemte områder, der har større risiko for fejl. Det er med til at målrette revisionen til at sikre, at der ikke er fejl i de risikofyldte områder og dermed opnå en overbevisning om, at regnskabet er retvisende.

Ved udførelsen af revisors arbejde foretages der test af kontroller, substansbaserede detailtest og analytiske handlinger. Der skal udføres substanshandlinger for alle væsentlige områder. Der er to typer af substanshandlinger, detailtest og substansanalytiske handlinger.⁴⁵ Revisor bruger disse handlinger til at indhente dokumentation og overbevisning for, at årsregnskabet er retvisende. Detailtest er stikprøvebaserede handlinger, der er med til at skabe en overbevisning om, at de udvalgte bilag tilhører virksomheden, at beløbene er korrekte, at bilaget er korrekt bogført m.m. Analytiske handlinger udføres for at få en mere effektiv og produktiv revision. Her vurderes sammenhænge for både finansielle og ikke-finansielle data for samme periode og for forskellige perioder. Disse analyser bruges til at finde væsentlige udsving, som skal undersøges eller hvis der er manglende sammenhæng mellem relaterede poster. Analytiske handlinger bruges både som substanshandling på enkelte områder og som en overordnet analyse af årsregnskabet.

⁴⁴ IAASB, 2016; "ISA 320 Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision"

⁴⁵ Den Europæiske Revisionsret, 2012; "Håndbog i finansiell revision og juridisk-kritisk revision" side 74

Revisor skal kontrollere de interne kontroller i virksomheden. De er med til løbende at mindske risikoen for fejl i virksomheden.⁴⁶ Hvis en virksomhed har få eller ingen interne kontroller, kan det betyde at mængden af stikprøver skal sættes op og for at sikre, at der ikke er sket fejl.

Med fokus på ulovlige kapitalejerlån kan detailtest være, at der udføres stikprøver på væsentlige poster, som kan være med til, at opdage sådanne transaktioner samtidig kan virksomhedens historik også være med til at forudse om dette er et væsentligt område i den enkelte virksomhed. I forhold til opdagelse af ulovlige kapitalejerlån, kan debitorlisten være en væsentlige post at kontrollere at kapitalejeren kunne fremgå af denne og dermed være tale om forkert klassifikation af et ulovligt kapitalejerlån. Det kunne også være poster som andre tilgodehavender, hvor et kapitalejerlån var klassificeret forkert.

7.1.2 Review

7.1.2.1 Erklæringen

Review af årsregnskabet betyder, at revisor foretager en gennemgang af regnskabet. Ved review afgiver revisor en erklæring med begrænset sikkerhed, da der udføres færre handlinger end ved revision eller udvidet gennemgang. Revisor skal stadig opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at afgive en erklæring.⁴⁷

Erklæringen er opbygget i henhold til reglerne i ISRE 2400.⁴⁸ I en reviewerklæring erklære revisor sig i en negativ udformning, da revisor erklærer, ikke er bekendt med forhold, der giver grund til, at regnskabet ikke giver et retvisende billede. Det vil sige, at revisor via sin gennemgang opnår begrænset sikkerhed for, at regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation. Revisor har her mulighed for at lave fremhævelse af forhold i årsregnskabet, men det er ikke muligt at fremhæve forhold som vedrører ledelsesansvar.

7.1.2.2 Det arbejde revisor udfører

Der bliver som ved revision beregnet et væsentlighedsniveau som bruges til, at udvælge de væsentlige regnskabsposter og det er her, der udføres review handlinger. Review handlingerne sker via analytiske handlinger og forespørgsler, hvor revisor udfører en række handlinger på de udvalgte områder, hvis revisor i den forbindelse bliver opmærksomme på væsentlig fejlinformation, skal der foretages yderligere handlinger.

Ved analytiske handlinger vil revisor gennem finansielle oplysninger vurdere sammenhænge. Revisor vil kigge på udsving eller sammenhænge, der ikke stemmer overens med andre oplysninger eller afviger fra det forventede beløb. Samtidig vil revisor sammenholde tallene med sidste år, for at vurdere sammenhæng i eventuelle udviklinger. Det kan være igennem disse handlinger revisor kan blive opmærksom på om der er

⁴⁶ Den Europæiske Revisionsret, 2012; "Håndbog i finansiell revision og juridisk-kritisk revision" side 74

⁴⁷ IAASB, 2012; "ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber"

⁴⁸ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer §12

væsentlige ændringer i forhold til sidste år, hvor det kunne være relevant at finde ud af årsagen. Her kunne der være et ulovlig kapitalejerlån, som revisor bliver opmærksom på, hvor virksomhedsledelsen først havde bogført det som en udgift i virksomheden, men det reelt var en privat hævning. Det kunne være en stigning i rejseudgifter, hvor revisor finder en større rejse, som ikke er virksomhedsrelateret og dermed ikke skulle være bogført i resultatopgørelsen.

En stor del af revisors arbejde i en review, vil bygge på forespørgsler til ledelsen, hvor revisor vil spørge ind til relevante informationer i årsregnskabet, for at finde sammenhænge og kontrollere at der er taget stilling til korrekt indregning og måling i årsregnskabet.

7.1.3 Udvidet gennemgang

7.1.3.1 Erklæringen

Udvidet gennemgang er lavet som et alternativ til revision for de mindre virksomheder, som er underlagt revisionspligt. Udvidet gennemgang er udviklet på baggrund af de samme handlinger som laves ved review, som kan ses i afsnit 7.1.2, i kombination med en række supplerende handlinger.

Erklæringen for udvidet gennemgang er opbygget på samme måde, som en revisionspåtegning. Erklæringen er som ved review med begrænset sikkerhed. Revisor har samme muligheder som ved revision for at modificere konklusionen eller lave fremhævelse af forhold i påtegningen. Der er tale om en positiv udformet erklæring, hvor revisor bekræfter, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejl eller mangler. Opbygningen af erklæringen for udvidet gennemgang er bestemt i erklæringsbekendtgørelsen § 9.

7.1.3.2 Det arbejde revisor udfører

Handlingerne ved udvidet gennemgang tager udgangspunkt i den internationale standard for review⁴⁹ med to væsentlige tilføjelser⁵⁰, som er; supplerende handlinger og positiv formuleret konklusion. De handlinger revisor udfører ved review, er gennemgået under review, se afsnit 7.1.2.2.

Udvidet gennemgang når ikke samme niveau som ved en revision, da revisor ikke opnår samme kendskab til virksomheden og dens interne kontroller, som skal testes ved en revision. Samtidig er der hellere ikke krav om detailtest af transaktioner, balanceposter og oplysninger i en udvidet gennemgang. De 4 supplerende handlinger er:

- Indhentelse af engagementsforespørgsler
- Indhentelse af oplysninger fra tingbog

⁴⁹ IAASB, 2012; "ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber"

⁵⁰ Bisgaard, Anders; 2013 "Udvidet gennemgang – formål, anvendelsesområde og erklæring"

- Indhentelse af oplysninger fra advokat
- Kontrol af indberetninger til SKAT; 3 momsindberetninger og 3 kildeskatter

Men hvorfor er det lige de 4 supplerende handlinger der er med til, at løfte erklæringen til en højere grad af sikkerhed end review? I forbindelse med 1. behandling af lovforslaget d. 29/4 2010, kommentere Colette L Brix fra Dansk Folkeparti, at det ikke giver mening at de handlinger er med til at stille virksomhederne bedre i forhold til kreditvurderinger. Colette pointerer f.eks. hvorfor skal revisor ikke tage stilling til værdiansættelsen af varelageret eller øvrige aktiver⁵¹. Hvis udvidet gennemgang senere skal revideres kan det være en god mulighed for, at kigge på de supplerende handlinger og hvad de giver af værdi, for selvfølgelig skal revisor sikre sig at alle sikkerhedsstillelser m.m. er med samt eventuelle retssager. Men vil det give større værdi, hvis der også skal foretages tests af værdiansættelsen af væsentlige poster?

7.1.4 Assistance

7.1.4.1 Erklæringen

I en assistance erklæring erklærer revisor sig om, at have assisteret med opstilling årsregnskabet på baggrund af virksomhedens bogføring. Denne erklæring skal afgives i overensstemmelse med ISRS 4410 'Opgaver om opstilling af finansielle oplysninger' samt yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. I erklæringen fremgår det, at revisor ikke har udført andet arbejde end opstilling af regnskabet. Revisor giver således ikke udtryk for, om regnskabet giver et retvisende billede, som de andre erklæringer gør. Det er ikke tilladt i denne type erklæring at fremhæve forhold som f.eks. ulovlige kapitalejerlån.

7.1.4.2 Det arbejde revisor udføre

Der er ikke krav om uafhængighed fra revisors side, når der er tale om assistanceerklæring. Hvis revisor ikke er uafhængig, skal det fremgå klart og tydeligt i erklæringen.⁵²

Revisor skal ved en assistance blot assistere virksomheden med opstillingen af årsregnskabet, så det overholder reglerne i Årsregnskabsloven. Revisor skal overholde relevante bestemmelser i Revisorloven og De etiske regler for revisorer. Der er ikke krav om, at revisor skal gennemgå bogføringen og kontrollere, at det stemmer. Hvis revisor under assistancen bliver opmærksom på væsentlige fejl og lovovertrædelse, som ledelsen ikke vil rette, så har revisor ikke mulighed for at rapportere dette i erklæringen. Revisor er i et sådant tilfælde nødt til at afstå fra opgaven.

⁵¹ Folketinget, 2010; "Første behandling af Lovforslag 190 af d. 29 april 2010", Colette L. Brix, kl. 21:17

⁵² IAASB, 2012; "ISRS 4410 (ajourført), Opgaver om opstilling af finansielle oplysninger" side 9

7.1.5 Sammenligning

For at give et bedre overblik over de forskellige erklæringstyper og hvilke muligheder der ligger i dem, har jeg udarbejdet nedenstående skema:

Revisors erklæringer				
	Assistance	Review af regnskabet	Udvidet gennemgang	Revision
Revisors handlinger				
Forståelse af virksomheden	Ja	Ja	Ja	Ja
Analyse og forespørgsler	Nej	Ja	Ja	Ja
Bekræftelser fra tredje mand og kontrol af indberetninger til SKAT	Nej	Nej	Ja	Ja
Kontrol af væsentlige oplysninger	Nej	Nej	Nej	Ja
Revisors kommunikation				
Konklusion, om hvorvidt regnskabet som helhed giver et retvisende billede	Nej	Både og	Ja	Ja
Modifikation af konklusion	Nej	Ja	Ja	Ja
Rapportering om overtrædelse af regnskabslovgivningen og ledelsesansvar	Nej	Nej	Ja	Ja
Fremhævelse af forhold i regnskabet eller revisionen	Nej	Ja	Ja	Ja

Figur 6: Oversigt over erklæringer - egen tilvirkning ud fra FSR fakta ark⁵³

I takt med at revisor udføre flere handlinger øges graden af sikkerhed på årsregnskabet. I forhold til hvordan konklusionerne på erklæringerne er udformet, er der ved revision og udvidet gennemgang tale om en positivt ladet konklusion, hvor revisor giver udtryk for at årsregnskabet udviser et retvisende billede. Hvorimod ved en review erklæring, skriver revisor, at man ikke er blevet bekendt med forhold, der ikke giver grund til at mene, at regnskabet ikke giver et retvisende billede, som er en negativ ladet konklusion.

⁵³ FSR – danske revisorer: "Revisors erklæringer – hvad er forskellen og hvad gør revisor?"

Ved alle erklæringerne skal revisor overholde de etiske regler for revisorer, det er derfor vigtigt at hvis revisor ikke får den information de skal bruge eller ikke mener at regnskabet er retvisende, enten modificere erklæringen eller fratræder opgaven. Dette gælder også ved opdagelse af ulovlige kapitalejerlån, hvis revisor opdager et ulovlig kapitalejerlån, skal der foretages de korrekte handlinger, som bliver gennemgået i det næste afsnit.

7.2 Hvordan revisor skal reagere ved et ulovligt kapitalejerlån

Når revisor hjælper en virksomhed i forbindelse med et ulovlig kapitalejerlån, er der en række elementer, som revisor skal være opmærksom på:

1. Opgørelse og indberetning af hævningerne til SKAT
2. Forrentning af lånet samt ophør.
3. Korrekt præsentation i årsrapporten
4. Evt. omtale i revisors erklæring

Opgørelse og indberetning af hævninger til SKAT (de skattemæssige regler)

Hævningerne skal opgøres og forrentes efter SL § 215. Dette skal indberettes til SKAT som enten løn eller udbytte. Indberetningen skal ske for de måneder, hvor hævningerne er foretaget. Kapitalejeren har ikke fradrag for de renter der vedrører det ulovlige kapitalejerlån på deres private selvangivelse.⁵⁴ Det skyldes, at lånet ikke eksisterer skattemæssigt.

Forretning af lånet samt ophør (de selskabsretlige regler)

Der skal tilskrives renter på lånet og det skal bringes til ophør. Det vil sige, at lånet skal tilbagebetales.⁵⁵

Korrekt præsentation i årsrapporten (de regnskabsmæssige regler)

Hvis der på balancetidspunktet er et ulovlig kapitalejerlån, skal det præsenteres i årsrapporten under aktiver som tilgodehavende hos virksomhedsdeltagere og ledelse. Derudover skal der være en note, hvor i beløbets størrelse fremgår, hvilken rente lånet er forrentet med, samt hvordan lånet er udbedret.⁵⁶

Evt. omtale i revisors erklæring

Ved revision eller udvidet gennemgang skal revisor rapportere om forhold, hvor ledelsen kan ifalde ansvar. I dette tilfælde er der tale om overtrædelse af SL §210, derfor skal revisor lave fremhævelse af forhold i erklæringen.⁵⁷

⁵⁴ Brødsgaard, Jan; 2019 "Den faglige rubrik Ulovlige lån til hovedaktionærer spørger stadig"

⁵⁵ Brødsgaard, Jan; 2019 "Den faglige rubrik Ulovlige lån til hovedaktionærer spørger stadig"

⁵⁶ ÅRL § 73

⁵⁷ Brødsgaard, Jan; 2019 "Den faglige rubrik Ulovlige lån til hovedaktionærer spørger stadig"

7.2.1 Rapporteringsmuligheder i erklæringerne

Der er overordnet to muligheder, hvis revisor vil lave specifik rapportering i erklæringen. Revisor kan enten modificere konklusionen eller fremhæve forhold i årsregnskabet. Det næste vil tage udgangspunkt i generel betragtning og en fremhævelse af, hvad revisor skal gøre i forbindelse med et ulovlig kapitalejerlån.

7.2.1.1.1 Modificering af konklusionen

Det er muligt for revisor ved erklæringstyperne revision, udvidet gennemgang og review at modificere konklusionen, hvis revisor ikke er enig med ledelsen. En modifikation af konklusionen bliver kun lavet i tilfælde, hvor der er tale om væsentlige fejl.

I forbindelse med ulovlige kapitalejerlån kan det være relevant for revisor at modificere erklæringen, hvis f.eks.

- Det er uenighed om værdiansættelse af lånet.
- Årsregnskabet ikke indeholder den lovkrævende note.

7.2.1.1.2 Fremhævelse af forhold

Udover en modificering af erklæringen kan revisor fremhæve forhold i regnskabet. I tilfælde, hvor ledelsen ikke har overholdt gældende regler, er det her muligt for revisor at gøre regnskabslæseren opmærksomme på forskellige forhold. Revisor kan fremhæve forhold i regnskabet uden at modificere konklusionen.⁵⁸ Det er forskelligt i forhold til hvilken erklæring, der er tale om, hvilke muligheder revisor har for at lave fremhævelser.

Der er 3 typer fremhævelser revisor kan lave.⁵⁹

- Fremhævelse af forhold i regnskabet
- Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen
- Rapporteringsforpligtelse efter Erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, hvor fremhævelsen sker i et særskilt afsnit med en tilpasset overskrift.

I forbindelse med ulovlige kapitalejerlån er det den sidste mulighed der skal benyttes. Der vil blive lavet en tilpasset overskrift, der vil lyde som følgende "Overtrædelse af selskabslovens regler om lån til kapitalejer".

Fremhævelse af forhold bliver brugt i revision og udvidet gennemgang. Det er kun disse to erklæringer, hvor det er muligt at lave fremhævelser. Hvis virksomhederne har valgt at bruge review eller assistance, er det ikke tilladt for revisor at kommunikere om et ulovligt kapitalejerlån til regnskabslæseren.

⁵⁸ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer § 7

⁵⁹ FSR, 2016; "Ændring til revisors erklæringer"

Hvis der i løbet af årsregnskabsåret har været et ulovlig kapitalejerlån eller er det på balancedagen, skal der laves en fremhævelse i erklæringen, da ledelsen kan i falde ansvar.⁶⁰ Det er ligegyldigt, om det ulovlige kapitalejerlån er udlignet på balancedagen, der skal stadig laves en fremhævelse af forhold, hvor der beskrives, at der i løbet af året har været et ulovligt kapitalejerlån.

Samtidig skal der også fremhæves hvis selskabets ledelse kan ifalde ansvar for manglende indberetning og indeholdelse af A-skat og AM-bidrag eller indberetning af indeholdelse af udbytteskat.

7.3 Opdagelsesmuligheder

Udover de erklæringer, der udarbejdes i forbindelse med årsregnskabet, vælger virksomheder også at bruge revisor i forbindelse med andet arbejde, både i forbindelse med årsregnskabet og i løbet af året. Det kunne f.eks. være bogføringsassistance eller regnskabsmæssig assistance ved årsregnskabet, hvor revisor kontrollere den bogføringen, som virksomheden selv har foretaget i løbet af året.

Hvis revisor afgiver en assistanceerklæring i forbindelse med årsregnskabet, er der ikke krav om, at revisor tjekker bilag m.m., men hvis revisor i løbet af året har assisteret virksomheden med bogføring eller opgørelse af moms, har revisor mulighed for at opdage ulovlige kapitalejerlån i den forbindelse. Derfor er det vigtigt, at revisoren tager stilling til, om der skal foretages regnskabsmæssig assistance eller andre aftalte handlinger ved en assistance erklæring for, at sikre at tallene ikke indeholder væsentligt fejlinformationer.

Sandsynligheden for at opdage ulovlige kapitalejerlån er større, hvis virksomhederne vælger en erklæring med høj grad af sikkerhed, da revisors arbejde er mere detaljeret, end hvis der er tale om assistance. Desto mere revisor har kendskab til virksomheden og virksomhedens ejer, desto nemmere er det, at kende ejerens holdning på området. Derfor er det ikke blot vigtigt for revisoren at se på tallene, men det er også vigtigt at have kontakt til virksomheden og følge med i, hvordan tingene foregår i dagligdagen. Det kunne være om ejeren selv står for bogføring, betalinger m.m. og på den måde har nemmere ved at hæve penge ud af virksomheden, eller om der en bogholder tilknyttet, der kontrollerer bilagene ved bogføringen og på den måde er opmærksom på transaktioner, der ikke er virksomhedsrelateret.

I forhold til kendskab til kunden, kan historikken hos kunden også spille en rolle, når vi taler om opdagelse. Hvis revisor ved at kunden har tendens til at hæve penge ud, der ikke er virksomhedsrelateret, er revisor mere opmærksom på dette og kan spørge kunden ind til det. Almindelig kommunikation med kunden og

⁶⁰ SL § 210

spørgsmål omkring regnskabsåret og hvordan det er gået, kan ofte aflede informationer om forhold i årsregnskabet, som revisor skal være opmærksomme på.

7.3.1.1 Revisionsrisikomodellen

I forhold til vurdering af risici i en revision tager revisors vurdering udgangspunkt i revisionsrisikomodellen som er behandlet i ISA 315 og 320. Modellen er med til at finde ud, af hvad risikoen er for, at der forekommer væsentlige fejl i regnskabet som revisor ikke har fundet. Modellen indeholder følgende:

$$\text{Revisionsrisikoen} = \text{iboende risiko} \times \text{kontrol risiko} \times \text{opdagelsesrisiko}$$

Den iboende risiko er risikoen for, at der opstår væsentlige fejl i regnskabet. Der kan være tale om fejlinformation, der både kan være utilsigtet og tilsigtet. Ved vurderingen af denne risiko er det vigtigt, at revisor vurderer ledelsen og dens integritet, virksomhedens historik og andre lignende punkter.

Kontrolrisiko er risikoen for, at væsentlig fejlinformation ikke bliver forebygget, opdaget eller rettet i tide af de interne kontroller. Revisor skal i den forbindelse vurdere virksomhedens interne struktur, og hvor svaghederne ligger i virksomheden.

Opdagelsesrisiko er risikoen for, at revisor ikke opdager væsentlig fejlinformation. Denne del er afhængig af modellens andre elementer. Hvis der er svagheder på de andre elementer skal revisor udføre yderligere handlinger for, at opnå samme overbevisning om et retvisende billede.

I praksis vurderes denne risiko at skulle ligge på ca. 5 %. Det vil sige, at revisor giver 95 % sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlige fejl og mangler.⁶¹

Risikoen for, at ulovlige kapitalejerlån ikke bliver opdaget, falder i takt med, at graden af sikkerhed falder på årsregnskaberne. Arbejdshandlingerne bliver mindre og mindre, og til sidst skal revisor blot assistere med opstillingen af årsregnskabet uden at kontrollere tallene. Når risikoen falder, øger det risikoen for, at virksomhederne kan begå fejl og snyd, som påvirker samfundet. Derfor er det vigtigt i den videre analyse og diskussion af revisionspligtens fremtid og muligheden for at opdage ulovlige kapitalejerlån at have fokus på, hvilken betydning erklæringerne har på opdagelsesrisikoen.

⁶¹ Den Europæiske Revisionsret, 2012; "Håndbog i finansiell revision og juridisk-kritisk revision" side 32

8 Analyse af konsekvenserne ved lempelserne og det ulovlige kapitalejerlån

Der er henover de senere år lavet flere undersøgelser og rapporter om konsekvenserne af lempelsen af revisionspligten, samt det fremtidige behov for revisionspligt. Debatten omkring revisionspligten har været i gang siden regeringen lempede den første gang i 2006. Medierne er med til at skabe fokus på problemstillinger i samfundet, og ulovlige kapitalejerlån er en af de problemstillinger, der har skabt overskrifter i medierne. Netop disse overskrifter er med til at sætte fokus på et stigende problem. Da regeringen i 2006 vedtog at lempe revisionspligten, blev de enige om, at der efterfølgende skulle undersøges om lempelsen havde den ønskede virkning. Rapporterne blev efterfølgende ikke lavet, men de mange sager omkring svindel og debatten i Sverige omkring deres revisionspligt, har i 2018 fået regeringen til at reagere.

8.1.1 Erhvervsstyrelsen – undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt

Erhvervsstyrelsen har lavet en undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt. I forbindelse med at holdingselskaberne fik mulighed for at fravælge revision i 2012, lovede den daværende erhvervsminister, at der skulle foretages en evaluering 3 år efter ikrafttrædelsen for at sikre, at der ikke var sket utilsigtede konsekvenser. Rapporten skulle udarbejdes i 2016, men det skete ikke. I et samråd i Skatteudvalget d. 17 maj 2018 blev Erhvervsstyrelsen rykket for udarbejdelse af denne rapport⁶², men den lå først færdig d. 7. december 2018.

Debatten i Sverige og deres undersøgelse af revisionspligten, som blev udarbejdet i december 2017 viste, at ulemperne ved at lempe revisionspligten for de mindre selskaber oversteg fordelene⁶³. Dette var en af grunde til at erhvervsministeren bad om rapporten vedrørende det fremadrettede behov blev udarbejdet. Spørgsmålet er, hvorfor havde Danmark ikke selv set, at der er et problem? Hvorfor skulle der en debat i Sverige om en mulig genindførelse af revisionspligten til, for at sætte skub i tingene hos Danmark?

Undersøgelsen blev lavet for at finde ud af virkningerne af loven gennem en stikprøvebaseret undersøgelse. Dette var den oprindelige evaluering, der skulle tages op til revision i 2016, men da undersøgelsen var forsinket anmodede erhvervsministeren i januar 2018 også om, at lave en undersøgelse om det fremadrettede behov for revisionspligten, derfor indeholder rapporten begge elementer.

En af de vigtigste hovedkonklusioner i undersøgelsen er at:

⁶² Erhvervsstyrelsen, 2018; "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt" side 5

⁶³ Erhvervsstyrelsen, 2018; "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt" side 15

”Det har betydning, om selskabet benytter revisor, men ikke om det er revision, udvidet gennemgang, review af årsregnskabet eller regnskabsmæssige assistance til opstilling af regnskabet”.⁶⁴

Denne konklusion er vigtig i forhold til diskussionen om det fremadrettede behov for revisionspligt. For hvis revision ikke har større betydning set i et overordnet perspektiv end brugen af de andre erklæringstyper, kan det diskuteres om fuld genindførelse af revision er løsningen på problemet.

Som vi har set tidligere i kapitel 7 om erklæringer, har 19 % af virksomhederne, der har aflagt regnskab i 2017, helt fravalgt en revisor. Baseret på undersøgelsens konklusion fremstår det derfor yderst uhensigtsmæssigt, at selskaberne helt kan fravælge at anvende en revisor.

For at kunne finde en løsning på det fremadrettede behov for revisionspligt kan det være vigtigt at forstå, hvordan antallet af fejl fordeler sig på erklæringstyperne. Figur 7 viser det gennemsnitlige antal fejl og fordelingen heraf for perioden 2012 til 2016. Det kan ses, at der ikke er betydelige forskelle indenfor erklæringerne, men det har stor betydning hvis der ingen erklæring er. Figuren viser også, at der typisk er flere end 1 og 2 fejl i regnskaberne uden revisor, hvor der ved revision og andre erklæringer typisk er mellem 0 og 2 fejl. Dette er også en af grundene til, at det er vigtigere at finde ud af, om der skal indføres om **revisor**pligt i stedet for revisionspligt, og dermed fjerne muligheden for ikke at have en revisor.

Fejlmål	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring	Alle
Middelværdi	0,86	0,97	1,84	1,22
Procentvis fordeling af årsrapporter i hver gruppe i forhold til antal fejl				
0 fejl	42%	38%	21%	34%
1 fejl	37%	36%	29%	34%
2 fejl	14%	18%	24%	19%
3 fejl	5%	5%	14%	8%
4 fejl	1%	1%	5%	2%
5 fejl	0,2%	1%	4%	2%
6 fejl	0	0,2	1%	0%
7 eller flere fejl	0	0	2%	1%

Note: Middelværdier og procentandele er baseret på årsrapporter fra hovedanalysen 2012-2016.

Figur 7: Gennemsnitligt antal fejl og fordeling af antal fejl, 2012-2016⁶⁵

⁶⁴ Erhvervsstyrelsen, 2018; ”Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt” side 7, linje 7 til 9

⁶⁵ Erhvervsstyrelsen, 2018; ”Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt” side 34

En anden vigtig fremhævelse i undersøgelsen er, at revisionspligten ikke gør den store forskel, hvis virksomheden gerne vil begå økonomisk kriminalitet, da årsregnskabet er et historisk tilbageblik og nystartede selskaber først kontrolleres efter 17-23 måneder, alt afhængig af længden af det første regnskabsår.⁶⁶ Derfor kan det være svært via revisionspligten og de andre erklæringstyper at sætte ind mod disse personer, der kun stifter selskaber til dette formål. Problemet har især været stort i forhold til IVS-selskaberne, da det var nemt og billigt at stifte et selskab, og der var ingen krav om revisor, og når tidspunktet til at indsende årsregnskab kom, røg mange af selskaberne til tvangsopløsning.⁶⁷ Iværksætterselskabet (IVS) var et af de tiltag, der skulle være med til at gøre det nemmere at starte virksomhed i Danmark, men som fik en negativ effekt og derfor er blevet afskaffet igen.⁶⁸

Økonomisk kriminalitet kan være svært at opdage, og det er ligegyldigt om der er tale om revision eller ej, da revisor typisk ikke ser, hvad der sker i virksomhederne før lang tid efter. Derfor kan det også være svært at holde øje med ulovlige kapitalejerlån i disse typer virksomheder, da de ender til tvangsopløsning eller konkurs, inden revisor overhovedet har set tallene.

Undersøgelsen som Erhvervsstyrelsen har lavet er baseret på indsendte regnskaber, derfor kan den kun afdekke formelle og åbenbare fejl, f.eks. præsentation eller at aktiver og passiver ikke stemmer. Undersøgelsen tager ikke højde for beregningsgrundlaget, og der kontrolleres ikke om indregning og måling er rigtig i regnskaberne. Derfor kan der være øget risiko for fejl og især i de regnskaber, hvor der ikke er tilknyttet en revisor.

Undersøgelsen fremhæver, at mere digitalisering reducerer mængden af fejl. I 2012 blev det obligatorisk for selskaber at indberette deres årsrapporter digitalt.⁶⁹ Dette har gjort det nemmere for Erhvervsstyrelsen at udføre kontroller på forskellige parametre. Erhvervsstyrelsen kan lettere målrette kontroller på fokusområder som f.eks. ulovlige kapitalejerlån, når indberetningerne af årsrapporten foregår digitalt, hvorimod tidligere, da årsrapporterne skulle kontrolleres manuelt. Dette er et af de tiltag, der er med til at mindske fejl og finde alvorlige forhold i årsregnskaberne. Hvis virksomhederne ikke har en revisor tilknyttet, er det ikke sikkert, at årsregnskabet er korrekt opstillet og præsenteret, hvilket kan det gøre det svært for Erhvervsstyrelsen at udtrække de konkrete oplysninger fra årsregnskaberne.

⁶⁶ Erhvervsstyrelsen, 2018; "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt" side 7

⁶⁷ Berlingske, 2019; "Slut med selskaber til en krone: Iværksætterselskaberne er et kuldsejlet eksperiment"

⁶⁸ Berlingske, 2019; "Slut med selskaber til en krone: Iværksætterselskaberne er et kuldsejlet eksperiment"

⁶⁹ Erhvervsstyrelsen, 2018; "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt" side 12

8.1.2 FSR – Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder

Allerede i 2014 lavede FSR en undersøgelse om effekten af den ændrede revisionspligt for mindre virksomheder. I forbindelse med lempelserne har regeringen ikke haft nok fokus på et bredere perspektiv end kun lempelsen af de administrative byrder hos virksomheden. Denne undersøgelse ligger vægt på de ulemper, der kan være for virksomhederne, når de fravælger revision. I undersøgelsen går de så langt til at sige, at det kan være en underskudsforretning for virksomhederne at fravælge revision.⁷⁰ Undersøgelsen påpeger, at revisionspligten skal ses i et bredere perspektiv for samfundet, da der er problemer med opkrævning af skatter og specielt for mindre virksomheder med under 12 ansatte. Det er derfor ikke muligt kun at kigge på revisionspligten i forhold til lempelsen af de administrative byrder for virksomhederne, da lempelsen har en samfundsmæssig påvirkning.

Grunden til, at undersøgelsen ligger vægt på ulemperne for virksomhederne er fordi, at årsregnskabet er den vigtigste enkeltstående informationskilde for banker, kreditinstitutter og andre interessenter.⁷¹ Det er det datagrundlag, de bruger til at vurdere virksomhedens økonomi f.eks. i forbindelse med forlængelse af kreditter, optagelse af nye lån m.m. Derfor er det vigtigt for bankerne, at de informationer, der står i regnskabet er korrekte, og årsregnskabet ikke er fyldt med væsentlige fejlinformationer. Hvis virksomheder vælger ikke at have en revisor på deres årsregnskab, kan dette medføre at de får dårligere rating i banken, højere renter og flere gebyr. Derfor kan det have stor betydning for en virksomhed, hvilken slags erklæring der er på deres årsregnskab og ikke kun i forhold til revisorhonoraret. Undersøgelsen fortæller, at når virksomheden bliver dårligere stillet på andre parametre, kan det de har sparet i forbindelse med fravalg af revision, være tabt eller gå i underskud, hvis bankerne forhøjer deres renter eller ikke vil forlænge kassekrediten.

Det er derfor vigtigt at virksomhederne tænker over fremtiden, når de vælger erklæring til deres årsregnskab. Mange nystartede virksomheder har ikke de store midler at gøre med og vælger ofte den billigste løsning, de kan finde, men de glemmer at tænke over vigtigheden af deres beslutning. Deres beslutning kan også bunde i uvidenhed over erklæringens betydning for virksomheden. Hvis de gerne vil optage lån eller have en kassekredit i banken, kan det være en god ide, at have en erklæring med en højere grad af sikkerhed end en assistance erklæring for at vise, at tallene i årsregnskabet er kontrolleret og uden væsentlige fejl. Samtidig kan det også være vigtigt for fremtidige investorer, at virksomhedsejeren har fokus på at få en funktionsdygtig virksomhed, hvor graden af sikkerhed på erklæringstypen kan spille en rolle i investorernes overvejelse om

⁷⁰ FSR – danske revisorer, 2014; "Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder" side 4

⁷¹ FSR – danske revisorer, 2014; "Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder" side 6

køb. Ofte ved virksomhedsejerne ikke, hvad de enkelte erklæringer står for, og hvilket arbejde revisor udfører. Det er derfor vigtigt at revisor får forklaret virksomhederne, hvad deres arbejde kan betyde for virksomheden.

Rapporten fortæller, at revision har en præventiv effekt mod skatteunddragelse.⁷² Da der via revision er større sandsynlighed for at blive opdaget end ved assistance eller, hvis virksomheden ikke har en revisor. En god pointe, der fremhæves i rapporten er at via virksomhedsformer som A/S og ApS, som har regnskabspligt, har skattemyndighederne god indsigt i virksomheden, hvor imod ved klasse A virksomheder er der ikke de samme kontrolmuligheder, da der ingen regnskabspligt er.⁷³ Rapporten fremhæver, at en yderligere lempelse af revisionspligten risikerer at øge antallet af ulovlige kapitalejerlån, da manglende revisionspåtegning gør, at anmærkningerne ikke er eksisterende og muligheden for at tjekke, dette forsvinder. Ud fra rapporten er det vigtigt, at regeringen undersøger ulemperne ved yderligere lempelse, inden der foretages ændringer af revisionspligten. Ligegyldigt om der er tale om lempelse eller skærpelse af revisionspligten, er det vigtigt at regeringen samler de rapporter og undersøgelser, der er udarbejdet for at finde ud af fordele og ulemper ved begge dele. Det er vigtigt, at revisionspligten ikke bliver reguleret igen uden konkret grundlag for ændringen.

8.1.3 Jyske Bank

Som en konsekvens af lempelserne har Jyske Bank handlet på det, som de mener, er et problem. Jyske Bank er en af de banker, der er stået frem i kampen om at bekæmpe økonomisk kriminalitet. De synes, at lempelserne af revisionspligten har været direkte skyld i den krise vi står i nu med betydelig mange sager om svindel.⁷⁴ Om det Jyske Bank gør, er rigtigt, kan diskuteres. Hvorfor skal en bank pludselig bestemme over virksomhederne, når der lovgivningsmæssigt er gjort mulighed for at fravælge revisor? Hvorfor skal Jyske Bank kunne tvinge sine kunder til at have en revisor? Bankerne skal jo ikke begynde at være politimænd overfor virksomhederne, det er regeringen til for igennem lovgivning. Det er korrekt, at der er et stigende problem, der skal tages hånd om, men det er vel ikke banken der skal gå i forrest i kampen for dette? Jyske Banks direktør Anders Dam har udtalt, at han ikke mener, at det er tilfældigt, at så mange sager om økonomisk kriminalitet rammer Danmark, det er nemlig for nemt at begå selskabskriminalitet i Danmark.⁷⁵

Jyske Bank havde på et år foretaget 3.000 indberetninger til Bagmandspolitiet omhandlende mistænkelige transaktioner, hvoraf 625 var konti tilhørende selskaber, og kun 3 af dem var underlagt revisionspligt. Som

⁷² FSR – danske revisorer, 2014; "Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder" side 15

⁷³ FSR – danske revisorer, 2014; "Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder" side 15

⁷⁴ Finans, 2019; "Jyske Bank afviser kunder uden revisor"

⁷⁵ DR, 2018; "Bankdirektør: Systemet er tippet i de kriminelles favør"

bank vil Jyske Bank gerne være med til at minimere den økonomiske kriminalitet, og derfor er de ikke blege for at afvise selskaber, der henvender sig til dem, hvis de ikke har en revisor eller andet mistænkeligt springer frem.⁷⁶ FSR ser positiv på deres udmelding og tiltag. Som brancheforening er FSR altid fortalende for, at der er en revisor tilknyttet en virksomhed.⁷⁷ FSRs udmelding og foreløbige løsning er, at virksomhederne som minimum skal have en assistanceerklæring på årsregnskabet fra en godkendt revisor. FSR mener også, at virksomheder der fravælger en godkendt revisor, skal underlægges en skærpet kontrol fra skattemyndighederne. Men hvis revisor skal være med at kontrollere virksomhederne, er der også en forventning fra samfundet, myndighederne og regnskabsbrugerne om revisors arbejde.⁷⁸ Jyske Bank er godt klar over, at de kan miste kunder på dette, men mener, at det er det rigtige at gøre, da de gerne vil være med til at forebygge økonomisk kriminalitet i Danmark.

Det er vigtigt for regeringen at være opmærksomme på de tiltag, der bliver lavet uden for deres område, da det er med til at sætte fokus på, at samfundet mener, at der er et stigende problem med økonomisk kriminalitet i Danmark.

8.1.4 Tillid

Hele debatten omkring revisionspligten og det skattegab, som det menes at have skabt, skaber en dialog omkring den tillid, der er til systemet og til revisor fra samfundet. I en ny undersøgelse foretaget af FSR, bragt i Signatur nr. 3 september 2019 omhandler tilliden i det danske erhvervsliv. Der er sat fokus på tilliden til virksomhederne, revisorer og skattemyndighederne. En af hovedkonklusionerne i undersøgelsen er, at befolkningen og erhvervslivet mener, at politikkerne gør for lidt i forhold til at stoppe skatte- og momssvindel i Danmark.⁷⁹ Lempelsen af revisionspligten bygger på tillid til virksomhederne om, at de vil overholde gældende lovgivning. Ved at lempe en skærpet kontrol af virksomhederne overlod man i stedet virksomhederne til sig selv. Som det kan ses i bilag 1 havde 19 % af virksomheder i 2017 ingen revisor tilknyttet deres årsregnskab. Jeg tror ikke, at regeringen ved første lempelse havde overvejet, at antallet af virksomheder uden revisor ville være så stort 11 år efter, at lempelsen blev vedtaget.

Der er rigtig stor forskel på, hvordan samfundets tillid er til virksomhederne, og hvordan investorer/kreditgiveres tillid er til virksomhederne. Hvis der skal være mindre kontrol med virksomhederne for, at det er nemmere at drive virksomhed i Danmark, er det vigtigt, at der er tillid til, at virksomhederne overholder de regler,

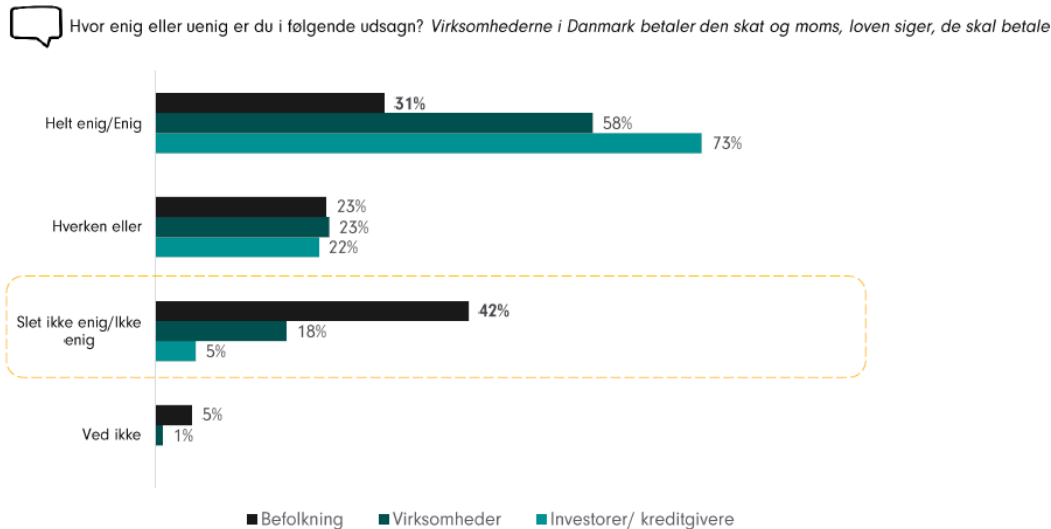
⁷⁶ DR, 2018; "Bankdirektør: Systemet er tippet i de kriminelles favør"

⁷⁷ FSR, 2019; "Når banken stiller krav til revisor"

⁷⁸ FSR, 2019; "Krav om revisorpligt skærper forventningerne til revisorerne"

⁷⁹ FSR – danske revisorer, 2019; "Tillid til dansk erhvervsliv – I hvilken retning bevæger tilliden sig" side 5

som er gældende. I undersøgelsen bliver der spurgt om en række udsagn. Det kan ses i Figur 8, at 42 % af danskerne ikke tror på, at virksomhederne betaler den skat og moms, som de skal. Derimod er 73 % af investorer/kreditgivere helt enige i at virksomhederne gør dette.

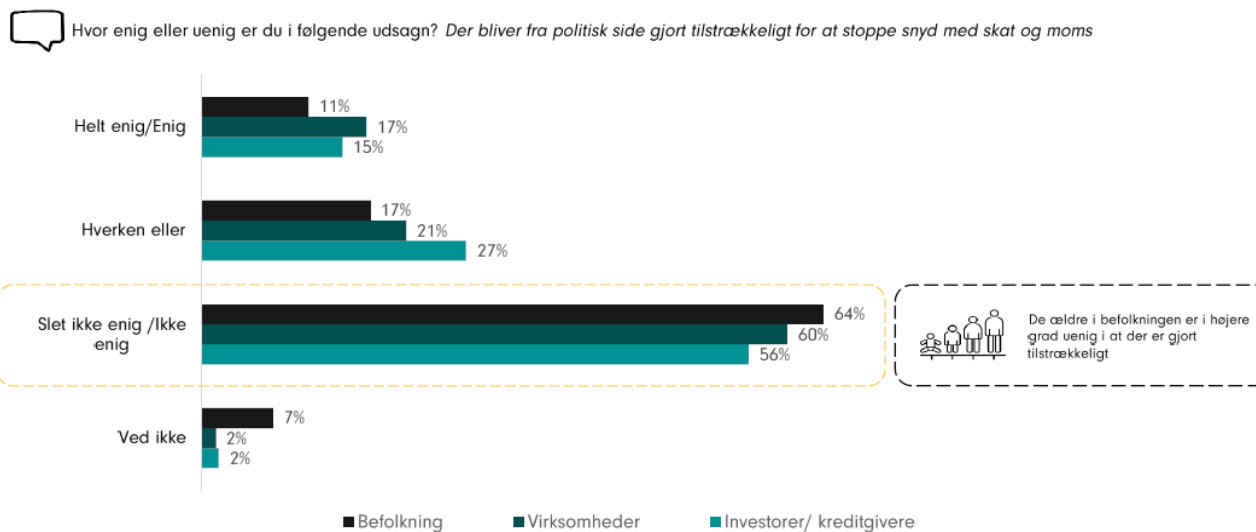

Figur 8: *Undersøgelse om virksomhedernes korrekte betaling af skat og moms*⁸⁰

En af grundene til den manglende enighed fra befolkningen er nok de mange sager, der er fremme i medierne om økonomisk svindel i danske virksomheder. Medierne er med til at forme danskernes mening om forskellige emner, da det er her, at de får deres information. Specielt sagerne omkring ulovlige kapitalejerlån, hvor kapitalejerne tager penge ud af deres selskaber uden at betale skat af disse, giver en skævvridning. Dette er med til, at befolkningen føler sig snydt i forhold til, at de som lønmodtagere betaler deres skat som de skal.

Undersøgelsen fremhæver et andet interessant perspektiv, nemlig om der er enighed i, at politikerne gør nok for at stoppe snyd med skat og moms. Som det kan ses i Figur 9 er der stor enighed om, at politikerne ikke gør nok for at stoppe det. Det kan være en af grundene til, at revisionspligten igen er oppe til debat, da både befolkningen, virksomhederne og investorer/kreditgivere mener, at der ikke bliver gjort nok for at forebygge og stoppe den stigende svindel i Danmark.

⁸⁰ FSR – danske revisorer, 2019; "Tillid til dansk erhvervsliv – I hvilken retning bevæger tilliden sig" side 8

Figur 9: Undersøgelse om politikerne gør nok for at stoppe snyd med skat og moms⁸¹

Undersøgelsen har mange spændende og interessante fremhævelser af problemstillinger i forhold til tillid, og hvordan virksomhederne efterlever de regler, der er gældende. Udover, at befolkningen har en lav tillid til de danske virksomheder, mener de, at hvis en virksomhed har en revisor er det med til at garantere at virksomhederne efterlever de gældende regler.⁸² Men denne generelle lave tillid til systemet er problematisk. Tilliden er vigtig når der er tale om revisionspligten og lempelserne heraf, specielt når der er fokus på ulovlige kapitalejerlån.

8.2 Fokus på ulovlige kapitalejerlån

Som gennemgået i ovenstående afsnit er der forskellige konsekvenser ved lempelsen af revisionspligten, som regeringen ikke har taget højde for. En af de væsentlige konsekvenser er det ulovlige kapitalejerlån, som denne afhandling omhandler. Ved at flere virksomheder har mulighed for at fravælge revision mister Erhvervsstyrelsen muligheden for at skabe et overblik over antallet af ulovlige kapitalejerlån på baggrund af anmærkninger i erklæringerne. Dette gør at vi ikke er klar over hvor stort et antal der egentlig er i Danmark på nuværende tidspunkt, hvilket gør det mere problematisk, da antallet formodes at være stigende.⁸³ I forbindelse med undersøgelsen af konsekvenserne af lempelsen af revisionspligten er der foretaget undersøgelser vedrørende skattegabet og FSRs anmærkningsanalyser på ulovlige kapitalejerlån.

⁸¹ FSR – danske revisorer, 2019; "Tillid til dansk erhvervsliv – I hvilken retning bevæger tilliden sig" side 18

⁸² FSR – danske revisorer, 2019; "Tillid til dansk erhvervsliv – I hvilken retning bevæger tilliden sig" side 5

⁸³ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber" side 7

8.2.1 FSR - Effekten af lempet revisionspligt på det samlede skattegab

En af de konsekvenser, som er vigtig at fremhæve i debatten om revisionspligten, er det skattegab, der er forværret efter lempelserne. Det stigende skattegab påvirker ikke kun virksomhederne, men også samfundet som en helhed, da staten mister skattekrone. Derfor er det vigtigt at der tages højde for dette perspektiv i forbindelse med revurderingen af revisionspligten og fremtiden herfor. Undersøgelsen viser, at det samlede skattegab for selskaber udgør ifølge SKAT 6,2 mia. kr.⁸⁴ Der lægges i undersøgelsen vægt på, at særligt revision, men også revisors andre ydelser fungerer som et præventivt værn mod skatteunddragelse. Den påpeger i den forbindelse 3 forskellige forhold;

- 1) at revisionen øger kvalitet og mindsker mængden af fejl samt at gøre det sværere for selskaberne at skjule evt. misforhold,
- 2) revisor har pligt til at indberette, hvis de bliver opmærksomme på lovovertrædelser,
- 3) revisorer har pligt til at påpege, hvis der er ulovlige kapitalejerlån.⁸⁵

Det kan være nogle af disse årsager til at revisors tilstedeværelse ved udarbejdelse af årsregnskaber er med til at opdage fejl i en skattemæssig henseende. Det tredje punkt de fremhæver om, at revisor har pligt til at påpege, hvis der er ulovlige kapitalejerlån, er vigtigt, da det er netop det, som afhandlingen handler om. Revisor har denne pligt og det er ligegyldigt hvilken erklæringstype der er tale om, men hvis virksomhederne slet ingen revisor har, er det jo ligegyldigt om, revisor har pligt eller ej.

Udover det stigende skattegab har lempelserne også medført øgede administrative omkostninger hos SKAT.⁸⁶ Lemperne har gjort, at der er flere fejl i indberetningerne og årsrapporterne, derfor skal SKAT bruge flere ressourcer på at kontrollere indberetninger end tidligere. Undersøgelsen giver lempelserne skylden for de øgede administrative byrder for staten, da lempelserne har gjort det lettere for virksomhederne ikke at overholde regler. Lemperne medførte færre administrative omkostninger for virksomhederne i form af omkostninger til revisor, men det flyttede blot problemet med administrative omkostninger til Skattestyrelsen.

Dette er en anden væsentlig konsekvens ved lempelserne, da SKAT ikke fik tilført yderligere ressourcer, da man foretog de første lempelser. Allerede her skulle der have været lagt stor fokus på de selskaber, der fravalgte revisor helt, da det netop er de selskaber, der har størst forventet risiko for fejl. Årsagen er for det

⁸⁴ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 3

⁸⁵ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 3

⁸⁶ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 3

første den manglende erfaring om lovgivningen i de mindre virksomheder samt ingen kontrol heraf. I Danmark er det mange forskellige regler indenfor regnskab, selskabsret og skatteret, samtidig bliver der jævnligt ændret i disse regler. Som virksomhed er der meget, som man skal være opmærksom på, hvis man ikke modtager hjælp fra en revisor i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet og indberetningen af skat og moms.

Undersøgelsen lægger blandt andet vægt på, at lempelsen af revisionspligten gør, at selskaberne har fået større mulighed for at snyde. Hvilket også har medført en stigning i antallet af selskaber, der er oprettet kun med henblik på skattesnyd, da hovedparten af disse virksomheder ikke har en revisor tilknyttet og dermed ingen kontrol.⁸⁷ Denne antagelse underbygges af en svensk undersøgelse, der har vist, at virksomheder, der er oprettet kun for at foretage svindel, er næsten dobbelt så høj blandt de virksomheder, som ikke har en revisor i forhold til de virksomheder, der har revision.⁸⁸ Ifølge SKATs opgørelser laver mellem 48-58 % af de danske virksomheder fejl i deres skatte- og momsindberetninger, men SKAT foretager kun kontrol af ca. 3 % af alle danske virksomheder.⁸⁹ Dette er foruroligende, da det samtidig er ca. 10 % af alle virksomheder, som bevidst snyder i skat.⁹⁰ Disse tal burde være en alvorlig grund til, at man ikke burde foretage yderligere lempelser af revisionspligten, men nærmere en stramning af kravet til virksomhederne og deres brug af revisor.

Når der diskuteres revisionspligt, er der tale om mindre virksomheder, da det er de virksomheder, der har mulighed for at fravælge revision og revisor i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet. En undersøgelse af skattegabet for 2014, viser i Figur 10, at 60 % af det samlede skattegab ligger hos virksomheder, hvor der er 0 ansatte. I forhold til en sammenkobling mellem skattegabet og ulovlige kapitalejrlån kan der være sammenhæng i, at disse lån ofte ses i virksomheder, hvor der er få ansatte, da kapitalejeren ikke har andre at stå til ansvar overfor end sig selv og derfor kan have lettere ved, at hæve penge ud af virksomheden uden at betale skat.

⁸⁷ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 5

⁸⁸ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 5

⁸⁹ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 6

⁹⁰ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 6

Fordeling af virksomhedernes skattegab i 2014

ANTAL ANSATTE	SKATTEGAB (MIO. KR.)	ANDEL AF TOTALE SKATTEGAB	ANDEL AF SAMLET OMSÆTNING I 2014
0 ansatte	6.484	60%	7%
1-12 ansatte	3.707	34%	18%
13-250 ansatte	698	6%	75%
I alt	10.887	100%	100%

Figur 10: Fordeling af virksomhedernes skattegab i 2014⁹¹

Undersøgelsen har lagt fokus på udbyttebeskatning og ulovlige kapitalejerlån, som udgør ca. 17,5 % af det samlede skattegab i 2014. Undersøgelsen mener, at der er sammenhæng mellem lempelsen og den øget udbredelse af ulovlige kapitalejerlån.⁹²

8.2.2 FSR Survey – Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen

FSR har i 2015 lavet en undersøgelse af de korrektioner, som revisor foretog af skattebetalingerne i forbindelse med årsregnskaberne for 2015. Undersøgelsen er lavet som et spørgeskema, hvor 177 godkendte revisorer har svaret, ud af et panel på 609 revisorer. Det vil sige en besvarelsesprocent på 29 %. Der var på daværende tidspunkt ca. 3.991 aktive godkendte revisorer. Det vil sige at cirka 4,4 % af alle aktive revisorer har svaret på spørgeskemaet.⁹³ Da besvarelsesprocenten ikke er særlig høj, kan undersøgelsen ikke bruges til at konkludere på baggrund af, da det ikke vil give et retvisende billede af hele populationen, men det kan give en ide, om hvor revisorer ofte foretager deres korrektioner i forbindelse med skat i årsregnskaberne.

Undersøgelsen er vigtig at fremhæve for at sætte fokus på, hvor revisor foretager korrektioner. I undersøgelsen udtaler 56 % af revisorerne, at beskatning af kapitalejerlån er det område, hvor der foretages en stor del af korrektionerne. Dette sker i forbindelse med revision af årsregnskaberne.⁹⁴ Hvis der ved revision bliver foretaget en del korrektioner på dette område, hvordan står det så ikke til med de regnskaber, der ikke får foretaget revision. Dette er et godt argument for, hvorfor revisionspligten burde genindføres.

⁹¹ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 8

⁹² FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 13

⁹³ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen" side 2

⁹⁴ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen" side 6

Men vi kan ikke blot se på den ene påstand for at konkludere, at revisionspligten burde genindføres. Vi bliver nødt til at se på om der er andre løsninger, der kunne være med til at sikre, at området bliver behandlet rigtig end blot ved at pålægge virksomhederne nye administrative byrder, som måske ikke er relevant for alle virksomheder. Det kunne være en god ide for regeringen at se indad. Med det mener jeg, at selvom det er ledelsens ansvar at aflægge regnskabet og sikre, at det er rigtigt, er det ikke ensbetydende med, at de kender alle reglerne. Derfor kunne det være en god ide at finde ud af, hvordan vi gør reglerne mere tilgængelige og nemmere at gennemskue for almindelige danskere. Påstanden her kan underbygges af, at revisorerne påpeger, at det hovedsageligt er misforståelse af regler, der er med til at skabe de fejl, der er i årsregnskaberne.⁹⁵ Hvilket kan skyldes, at skat er et kompliceret område med mange regler, hvilket taler for, at virksomhederne burde have en revisor.

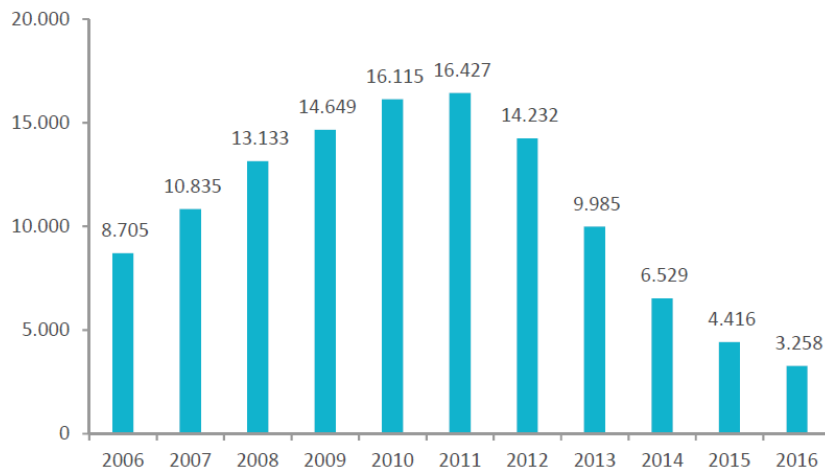
Da det er revisorerne, der oftest opdager fejl eller mangler i årsregnskaberne i forbindelse med deres arbejde, er det vigtigt, at regeringen lytter til dem i forbindelse med den næste ændring af revisionspligten. Det er vigtigt, at de tager højde for forskellige brancheforeningers synspunkter samt tager højde for de fakta, der er blevet fremlagt i diverse undersøgelser og rapporter. Hvis det store skattegab skal mindskes, og antallet af fejl i regnskaberne skal ned, skal der ændres på de forhold, der gør sig gældende i dag. Når revisorerne i undersøgelsen påpeger, at ulovlige kapitalejerlån er et af de steder, hvor der foretages flest korrektioner, kan det være en god ide at finde ud af, hvordan vi løser dette problem. Det er revisorerne, der sidder med tallene for virksomhederne og derfor også dem, der er med til at se, hvordan de forskellige regler bliver behandlet i praksis.

8.2.3 FSR Analyse – Anmærkninger om selskabernes ulovlige lån

FSR laver løbende undersøgelser på anmærkninger i regnskaberne vedrørende ulovlige kapitalejerlån, den seneste er fra februar 2018 vedrørende 2016 årsregnskaberne. Analysen viser antallet af ulovlige kapitalejerlån i årsregnskaberne for 2016 samt fremhæver problematikken ved fravalg af revision, da disse ikke giver anmærkninger, og derfor er med til at give et skævt billede af antallet.

⁹⁵ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen" side 3

Udviklingen i antallet af regnskaber med anmærkninger om ulovlige lån

Kilde: Experian 2017 og FSR-beregninger.

Figur 11: Udviklingen i antallet af regnskaber med anmærkninger om ulovlige lån⁹⁶

Der er en sammenhæng mellem udviklingen i anmærkninger og lempelsen af revisionspligten. I forbindelse med finanskrisen i 2007-2009 gik det dårligt for mange danske virksomheder. Dette kan sammenholdes med udviklingen af ulovlige kapitalejrlån i den periode, da kapitalejerne formentlig har lavet hævninger i stedet for reelle lønudbetalinger med skattetræk, da det er mindre likviditetsbelastende. Det kan ses jf. Figur 11 at antallet af ulovlige kapitalejrlån begynder at stige i forbindelse med finanskrisen indtil 2012, hvor de pludselig falder og bliver ved med at falde frem til 2016. Men er det et tegn på at problemet er løst? Det der skete i 2011 var, at grænserne for fravalg af revision blev hævet, og flere begyndte at fravælge revision jf. Bilag 1.

Ved at virksomhederne skiftede fra revision mistede man muligheden for, at lave analyser over anmærkningerne, da disse ikke laves i de andre erklæringstyper. FSR mener, at problemet er større end først antaget. Mange af de virksomheder, der har revision, er ofte dem der ikke kan fravælge revision. Det er større virksomheder, og det er oftest ikke disse, der har ulovlige kapitalån.⁹⁷

Når vi kigger på udviklingen af ulovlige kapitalejrlån, skal vi også huske på, at i 2012 vedtog regeringen, at ulovlige kapitalejrlån skulle beskattes for, at fjerne incitamentet til at tage penge fra virksomhederne. Dette er med til at mange lån blev beskattet og fjernet i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskaberne. Det har stadig ført til en anmærkning, men kan have haft effekt på de efterfølgende år, da virksomhedsejerne er

⁹⁶ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber" side 3

⁹⁷ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber" side 5

blevet opmærksomme på, at det er dyrt at hæve penge fra virksomhederne uden, at det korrekt er ført som løn eller udbytte.

I forhold til udviklingen i Figur 11 er antallet af ulovlige kapitalejerlån faldet, men ifølge bilag 1 er antallet af selskaber steget. Det kunne betyde, at virksomhederne er blevet rigtig gode til at følge reglerne, men vi kan ikke give et rigtig svar på dette, da det er umuligt at undersøge som regnskaberne og erklæringer er på nuværende tidspunkt.

8.2.4 ASE notat – Små og mellemstore virksomheders skattegab

Rigtig mange aktører blander sig i debatten omkring revisionspligten og dens aspekter. I forhold til skattegab og de rapporter, der er lavet i den forbindelse, har fagforeningen ASE lavet et notat, hvor de konkluderer, at små og mellemstore virksomheder er blevet bedre til at betale deres skat og overholde reglerne. De beskylder de større virksomheder med mange ansatte for oftere at lave fejl.⁹⁸ BDO bakker op om notatet, men har nogle bemærkninger til det. BDO mener, at man ikke kan konkludere at større virksomheder laver flest fejl. Desuden mener BDO, at **revisor**pligt vil være vejen frem, da revision ikke har til formål at afsløre fejl i skatteregnskaberne.⁹⁹ ASE lægger stor vægt på i deres undersøgelse, at opgørelsen af skattegab ikke medtager virksomheder med over 250 ansatte. Grænsen for antal ansatte er 50 i forhold til revisionspligten. Derfor kan der godt argumenteres for ikke at være relevant at have disse typer virksomheder med i opgørelsen, da disse højst sandsynligt er underlagt revisionspligt.

Det er min vurdering at, selvfølgelig laver de store virksomheder også fejl, men ofte har de største virksomheder både interne og eksterne revisor tilknyttet, og der bruges interne kontroller og funktionsadskillelser til, at sikre at alting bliver håndteret korrekt. I de mindre virksomheder er det ofte virksomhedsejeren selv, der står for de fleste ting, som betaling af regning, udstedelse af faktura, bestilling af varer m.m. Jeg mener, at det derfor også er denne type virksomhed, hvor der kan ske fejl pga. uvidenhed, da der ofte ikke er nogen at rådgive sig med. Det er rigtig godt, at der bliver sat spørgsmålstejn ved de undersøgelser, der bliver lavet, men da det danske erhvervsliv består af rigtig mange små og mellemstore virksomheder, er det vigtigt at sætte fokus på disse. ASE lægger meget fokus på hvor Danmark ligger i forhold til EU og omkringliggende lande i forhold til deres revisionspligt. Det er ikke lige til at sammenligne, da de forskellige landes velfærdssamfund er sammensat forskelligt, og landene er derfor forskellig afhængige af skatteindtægter. ASE's løsningsforslag er at få simplificeret lovgivning, styrkelse af SKATs kontroller og mere fokus på digitalisering¹⁰⁰.

⁹⁸ ASE, 2018; "Notat – Små og mellemstore virksomheders skattegab" side 1

⁹⁹ BDO, 2019; "Det store skattegab"

¹⁰⁰ ASE, 2018; "Notat – Små og mellemstore virksomheders skattegab" side 6

Dette vil jeg som udgangspunkt også give dem ret i, og det er vigtigt, at Danmark følger med udviklingen, men der skal indføres flere kontroller end tidligere, da virksomhederne skal overholde lovgivningen.

Grunden til, at debatten retter sig mod små og mellemstore virksomheder, og hvorfor disse fremhæves i kampen mod fejl i forhold til skattegab er, at disse er omfattet af muligheden for fravalg af revision. Det er her, hvor der er størst mulighed for at sætte ind med mere kontrol end ved de virksomheder, der allerede har revision, da det for SKAT her blot gælder om at udtage flere større virksomheder til kontrol. Da de opgørelser, der er udarbejdet, forholder sig til konsekvenserne ved lempelsen af revisionspligten, bliver der sat mere fokus på små og mellemstore virksomheder.

Virksomheder i Danmark fordelt på antal ansatte

	2015		2016		2017	
Ingen ansatte	134.794	45%	142.595	46%	144.557	46%
Under 10 ansatte	140.447	47%	143.122	46%	145.775	47%
10-19 ansatte	10.870	4%	10.993	4%	11.318	4%
20-49 ansatte	6.901	2%	7.117	2%	7.278	2%
50-99 ansatte	2.194	1%	2.245	1%	2.325	1%
100 ansatte og derover	2.032	1%	2.085	1%	2.115	1%
Virksomheder i alt	297.238	100%	308.157	100%	313.368	100%

Figur 12: Antal virksomheder fordelt på antal ansatte - egen tilvirkning med data fra Danmarks Statistik ¹⁰¹

Som det kan ses i Figur 12 er det kun 1 % af alle virksomheder i Danmark, der har over 100 ansatte i virksomheden. Der er flest virksomheder, der har ingen eller under 10 ansatte. Da der er flest små og mellemstore virksomheder i Danmark, er det her der skal lægges mest fokus, da der er størst mulighed for fejl. Det er derfor vigtigt, at der bliver sat ind, hvor størstedelen af virksomhederne er for at minimere antallet af bevidste og ubevidste fejl.

8.2.5 Sager i medierne

Medierne spiller en stor rolle i hvilke debatter, der er oppe til diskussion, og hvordan samfundet ser på de enkelte sager, da befolkningen kun får de oplysninger, der kommer frem. Over de senere år, hvor der er kommet mere fokus på besvigelser og svindel inden for økonomi, er revisionspligten kommet mere op til debat. Samtidig har revurderingen af revisionspligten i Sverige, hvor den svenske rigsrevision anbefaler at genindføre revisionspligten i Sverige,¹⁰² skabt stort pres på politikkerne her hjemme til at finde en løsning.

¹⁰¹ Danmarks Statistisk, data udsøgt d. 7. november 2019

¹⁰² FSR, 2018; "Den svenske rigsrevision anbefaler den svenske regering at genindføre revisionspligten"

Det er ikke kun lempelsen af revisionspligten, der har haft betydning for stigningen i problemet med ulovlige kapitalejerlån. For selvom et selskab har revisor er det ikke ensbetydende med, at problemet er væk, mange har stadig optaget ulovlige kapitalejerlån.

Der kommer mere og mere fokus på de kapitalejere, der foretager ulovlige kapitalejerlån i deres virksomheder og specielt, når der er tale om offentlige personer. En af grundene til, at der er kommet det store fokus fra medierne, kan være fordi der ofte er fokus på, at befolkningen ikke må udføre sort arbejde, altså indtægter som der ikke bliver betalt skat af, men hvorfor skal virksomhedsejere have lov til at hæve penge uden at betale skat?

En af de nyeste sager, der er kommet frem, omhandler Peter Warnøe, som er kendt som en af investorerne i "Løvens Hule"¹⁰³. Han skylder omkring 10 mio. kr. til hans selskaber, hvilket revisoren har fremhævet i sin erklæring. Problemet ligger i, at Peter godt ved, at det er forkert, men pga. dårlig privatøkonomi ser han sig nødt til det.¹⁰⁴ Peter Warnøe har siden 2009 haft 14 anmærkninger i sine regnskaber om ulovlige kapitalejerlån, og alle årsregnskaber har været med revision. Revisoren har korrekt anmærket de ulovlige kapitalejerlån for at gøre regnskabslæseren opmærksom på forholdet.

Det er netop det, der er meningen med anmærkningerne, at regnskabslæseren skal blive opmærksomme på relevante forhold. Det er dog Erhvervsstyrelsen, der agerer på problemet og i dette tilfælde, endte det med en politianmeldelse, da Peter Warnøe ikke fik bragt forholdet i orden efter flere henvendelser. Ilse Jacobsen er også involveret i en af de sager, der er overdraget til politiet, fordi der er ulovligt kapitalejerlån i hendes selskab.¹⁰⁵

Når diskussionen falder på revisionspligt, er det tankevækkende, at selvom der er revision på et årsregnskab, og der er angivet anmærkninger i flere regnskabsår, er det stadig et problem. Gør revisor overhovedet en forskel i disse sager, når problemet ikke bliver løst? Har en stramning af revisionspligten nogen effekt, hvis virksomhedsejerne ikke retter sig ind efter lovgivningen? Det er i bund og grund ikke revisors ansvar, at virksomheden får rettet op på forholdene, men det er revisors ansvar at indberette til Erhvervsstyrelsen, hvis de opdager et ulovlig kapitalejerlån. Her er det ligeså meget det, at der bliver indberettet antallet af ulovlige kapitalejerlån, som at problemet helt bliver løst. Hvis alle ulovlige kapitalejerlån bliver indberettet, vil det give staten et større overblik over antallet, og de vil have mulighed for at sætte ind i lige præcis de virksomheder, hvor problemet forekommer.

¹⁰³ Program på DR

¹⁰⁴ BT, 2019; "Erhvervsstyrelsen har politianmeldt Peter Warnøe for ulovlige aktionær lån"

¹⁰⁵ Berlingske, 2019; "Medie: Styrelse har overdraget sag om Ilse Jacobsens millionlån til politiet"

TV2 har lavet en række afsløringer af direktører og virksomhedsejere, der snyder i deres selskaber og gjort politikerne opmærksomme på dette. I forbindelse med deres afsløringer har TV2 været i kontakt med en række forskellige partier, som alle gav udtryk for, at der burde foretages ændringer på området, så vi på den måde kan mindske problemet med skattesnyd.¹⁰⁶ Disse afsløringer skete i starten af 2018 og her i slutningen af 2019, er der ikke sket noget på området. Så på trods af at der har været en del afsløringer af virksomhedsejere, der har ulovlige kapitalejerlån, og Erhvervsstyrelsen har politianmeldt en række virksomhedsejere, har politikerne ikke gjort noget.

Medierne er vigtige for at holde regeringen opmærksom på de problemstillinger, der er i verden. Det er også vigtigt, at regeringen reagerer på de afsløringer, der kommer og ikke blot lader tiden stå til. Selvom medierne ikke altid har alle oplysninger og får drejet en historie i deres retning, er der ofte en del sandhed i det der bliver offentliggjort. Men samtidig skal regeringen passe på med ikke, at være styret af enkeltsager og lave nogle lovgivninger på baggrund af enkelte stående sager. Ofte kan enkelte sager hjælpe regeringen til at se ind ad, for at finde ud af om problemerne kan løses med mere kontrol fra myndighedernes side.

8.3 Sammenfatning

Samlet for de forskellige undersøgelser, der er udarbejdet for at finde ud af konsekvensen af lempelserne og den fremadrettet revisionspligt er, at revision ikke er det vigtigste for at minimere antallet af fejl. Mange af de konsekvenser, der har været, f.eks. stigende skattegab, flere fejl i årsregnskaber og skatte- og momsindberetninger, mindre overblik over økonomiske forhold i selskabsregnskaberne, øgede administrative omkostninger i Skattestyrelsen og Erhvervsstyrelsen m.m. er typisk afhængige af hinanden. Derfor er det vigtigt at kigge på alle elementer i forbindelse med overvejelsen af fremtiden for revisionspligten. De ulovlige kapitalejerlån et problematisk område, da de virksomheder, der ikke har revision eller udvidet gennemgang, ikke har anmærkninger i deres årsregnskaber, hvilket gør det svært at få et overblik over det korrekte antal ulovlige kapitalejerlån. Fra FSRs side lægges der stor vægt på i deres anmærkningsanalyser, at det er svært at opgøre det korrekte tal, og de mener, at der er et større antal ulovlige kapitalejerlån end det antal, som vi kan opgøre på baggrund af anmærkningerne.

Det er problematisk, at virksomhederne fortsat hæver penge ud af virksomhederne uden at betale skat heraf. Det skaber et mistillidsforhold mellem befolkningen og virksomhederne. Som det fremgår af Figur 8, har befolkningen ikke har tillid til, at virksomhederne betaler den skat og moms som de skal.

¹⁰⁶ TV2, 2018; "Politikere vil kigge på reglerne efter TV2s skatte-afsløringer"

Det skal selvfølgelig være nemt at drive virksomhed i Danmark, men nogle tiltag skal følges op af ekstra kontrol og specielt i opstartsfasen. Lempelsen af revisionspligten er et af de områder, hvor der automatisk burde blive udtaget flere virksomheder til kontrol, da der netop mistes et led i kontrollen ved at ikke have revisor. Revisors mulighed for at opdage ulovlige kapitalejerlån mindskes i takt med, at flere og flere virksomheder vælger at have assistance på deres årsregnskaber eller ingen revisor.

Dette er resultatet af lempelserne af revisionspligten, da denne mulighed ikke var der tidligere, og alle virksomheder blot var underlagt revisionspligten. Samtidig forsvinder muligheden for, at revisor kan gøre regnskabslæseren opmærksomme på væsentlige forhold i erklæringerne.

Det er vigtigt, at der bliver taget hånd om problemet, så overblikket ikke mistes yderligere. Når regeringen skal vurdere fremtiden for revisionspligten, og hvordan ulovlige kapitalejerlån kan opdages og komme mere frem i lyset, skal de måske tage med i deres betragtning, hvordan andre lande i EU har løst problemstillingen.

8.3.1 Regler om kapitalejerlån i andre lande

Forbuddet om ulovlige kapitalejerlån har eksisteret siden 1982, og formålet har været at beskytte selskabets kapital og reducere risikoen for, at selskabets kreditorer kommer til, at lide et økonomisk tab samt at mindske brugen af kapitalejerlån som et skattefrit alternativ til løn eller udbytte. Dette forbud har gjort, at Danmark er et af de lande med de strengeste regler på området i EU, hvilket kan skabe en ubalance i forhold til, at drive virksomhed i Danmark i forhold til andre steder i EU.¹⁰⁷ Derfor gjorde regeringen det muligt at etablere lovlige kapitalejerlån med det formål at skabe øget fleksibilitet for danske selskaber og på den måde fjerne den begrænsning som forbuddet har medført, så selskaberne selv kunne disponere over de frie reserver i selskabets kapital. Samtidig sikrede regeringen også via de nye muligheder for kapitalejerlån, at kreditorerne stadigvæk var beskyttet gennem de krav, der stilles i SL §210. Ved at forbuddet er blevet lempet, kommer virksomhederne på samme niveau med en række andre lande i EU, og på den måde skabes der mere frihed for virksomhederne.¹⁰⁸

Samtidig med, at Danmark er et af de lande med de strengeste regler i forhold til kapitalejerlån, er Danmark også et af de lande, der har de strengeste regler i forhold til revisionspligten. Dette hænger godt sammen med, at Danmark er et land med mange komplicerede regelsæt og forskellige måder at behandle det samme område på, afhængigt af om der er tale om skatteret eller selskabsret.

¹⁰⁷ FSR, 2016; "Forslag om at lovliggøre kapitalejerlån"

¹⁰⁸ FSR, 2016; "Forslag om at lovliggøre kapitalejerlån"

8.3.2 Bagatelgrænse

Der er ingen bagatelgrænse for størrelsen af et ulovlig kapitalejerlån i forhold til den selskabsretlige behandling heraf. Når det kommer til revisors oplysningspligt i revisionspåtegning og erklæringen for udvidet gennemgang, betyder det, at hvis der forekommer ulovlige lån i en virksomhed, skal det oplyses i påtegningen ifølge Erklæringsbekendtgørelsen, uanset størrelsen på det ulovlige kapitalejerlån. I relation til Erklæringsbekendtgørelsen § 7 skal der være tale om ikke uvæsentlige forhold, hvis revisor vil lave anmærkninger, men dette kan være svært at vurdere i praksis, når det gælder forhold omkring ledelsesansvar. I praksis vil revisor ofte give en anmærkning for et lån på 1 kr. i en dag, da ledelsen kan ifalde ansvar uanset beløbets størrelse.

Ulovlig kapitalejerlån kan være et kompliceret område både for virksomhedsejere og revisor. Hvis man kigger på afgørelser fra Revisornævnet i perioden 2012 til 2017, ses det, at 58 % af de afgørelser, der har været i perioden, vedrører ulovlig kapitalejerlån, hvor revisor ikke har oplyst om ledelsesansvar i revisionspåtegningen.¹⁰⁹ Erhvervsstyrelsen og SKAT har stadig stor fokus på dette område i forbindelse med deres kontroller og derfor er det ekstra vigtigt, at revisor er opmærksom på dette i deres arbejde.¹¹⁰

Der er ved søgning af sager hos Revisornævnet vedrørende ulovlig kapitalejerlån udvalgt to sager, hvor forholdet har berørt beløbsgrænser. Disse to sager er udvalgt, da den ene frifinder revisor i betragtningen om beløbsvæsentlighed og i den anden sag bliver revisor dømt. Sagerne er medtaget for at kunne skabe en forståelse af hvorfor ulovlig kapitalejerlån er et svært område for revisor at bedømme.

I Revisornævnets kendelse fra d. 17 december 2012 i sag nr. 90/2011 var der konstateret manglende supplerende oplysning i revisionspåtegningen på baggrund af det ulovlige aktionærlån, der fremgik af årsregnskabet. Årets resultat i selskabet udgjorde ca. -250 t.kr., balancesum ca. 2.447 t.kr. og egenkapitalen ca. 713 t.kr. og det ulovlige aktionærlån udgjorde 6 t.kr. Revisor havde vurderet, at beløbet ikke var væsentligt. Forholdet var derfor ikke angivet i påtegningen. Revisornævnet frifandt revisor på dette forhold da, beløbet blev antaget som af bagatelagtig karakter set i forhold til virksomhedens økonomiske stilling.

I Revisornævnets kendelse fra d. 21. februar 2017 i sag nr. 51/2016 var der konstateret manglende supplerende oplysning i revisionspåtegningen på baggrund af det ulovlige aktionærlån, der fremgik af årsregnskabet for 2013. Årets resultat i selskabet udgjorde ca. -31 t.kr. balancesummen ca. 250 t.kr. og egenkapitalen ca.

¹⁰⁹ Seehausen, Jesper; 2019 "Overtrædelser af selskabsloven hos revisors selskabskunder"

¹¹⁰ Seehausen, Jesper; 2019 "Overtrædelser af selskabsloven hos revisors selskabskunder"

25 t.kr. og det ulovlige aktionærlån udgjorde 34 t.kr. Revisors begrundelse for manglende oplysning i årsregnskabet var, at det ikke var medtaget ved en forglemmelse, da lånet er klassificeret korrekt og med korrekt noteangivelse. Revisor blev dømt for dette forhold, hvilket medførte en advarsel til revisor.

Når der ikke gælder en retningslinje for bagatelgrænse vedrørende ulovlige kapitalejerlån, bliver det en helhedsvurdering hver gang, at revisor opdager sådan et ved udførelsen af sit arbejde. I praksis kan der være små lån under f.eks. 10 t.kr. som kan anses som bagatelagtige, når virksomhedernes regnskaber ses som en helhed. I relation til revisors erklæringsangivelse mangler der således en objektiv bagatelgrænse, hvilket må anbefales indført, så der rapporteres ensartet.

9 Revisionspligtens fremtid med fokus på ulovlige kapitalejerlån

FSRs anmærkningsanalyser fremhæver især, at samfundet mister muligheden for at opnå et overblik over antallet af ulovlige kapitalejerlån i takt med, at flere virksomheder fravælger revision som en konsekvens af de lempede regler for revisionspligten.¹¹¹ Samtidig øges risikoen for at ulovlige kapitalejerlån ikke opdages i takt med at flere virksomheder helt fravælger en revisor i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet. Dette er problematisk da kontrollen og sikkerheden for regnskabslæserne og samfundet mindskes markant, da der ingen garanti er for tallene i årsregnskabet eller opstillingen heraf.

Debatten om revisionspligten lægger i forhold til kapitalejerlån vægt på at mindre kontrol af virksomhederne betyder, at kreditorerne bliver udsat for en øget risiko, og staten mister samtidig skatteprovenu. Da der er skærpede regler på området som kapitalejerlån både i forhold til den selskabsretlige-, regnskabs- og selskabsmæssige behandling, kan det være svært for virksomhederne og deres ledelse at være sikre på, at overholde disse regler korrekt uden rådgivning fra en revisor. Hvis der var fuld revisionspligt, ville det mindske risikoen for dette betydeligt, da revisor skal sikre, at gældende lovgivning bliver overholdt.

9.1.1 Kreditorbeskyttelse

Forbuddet mod kapitalejerlån og de skærpede regler eksisterer, som tidligere nævnt for at beskytte kreditorerne. Denne kreditorbeskyttelse er styret af de selskabsretlige regler. Hvis en virksomhed er omfattet af revision, er der en højere grad af sikkerhed for, at tallene i årsregnskabet giver et retvisende billede. Det er med til at skabe en tryghed for kreditorerne. Når virksomhederne har mulighed for at fravælge revision til fordel om en erklæring med lavere grad af sikkerhed eller slet ikke at have en revisor mindskes denne kreditorbeskyttelse, da kreditorerne ikke kan vide sig sikre på om årsregnskabet er retvisende. Derfor kan revisionspligtens fremtid være ekstra vigtig for kreditorerne, i deres vurdering ved kreditgivning.

Da mange lande omkring Danmark ikke har samme skærpede regler på området, og i andre lande er det lovligt at have kapitalejerlån, har regeringen ændret reglerne for kapitalejerlån i Selskabsloven. Det er nu muligt at have lave lovligt lån i Danmark når de overholder en række krav som er gennemgået i afsnit 6.1. Ved at gøre det lovligt har kapitalejerne mulighed for at låne penge fra deres egne selskaber på markedsvilkår. Hvis der forekommer et lovligt kapitalejerlån, er der samme notekrav som ved et ulovligt kapitalejerlån. I noten skal rentestørrelsen og årligt afdrag fremgå. Kreditorerne får fuld indsigt i om, der er et sådant lån i virksomheden.¹¹²

¹¹¹ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"

¹¹² ÅRL §73

Disse regler gælder uanset om der er tale om revision eller ej. Derfor vil en skærpelse af revisionspligten ikke gøre nogen forskel i forhold til overholdelse af disse regler, hvis det forudsættes, at alle virksomhederne overholder gældende lovgivning, men erfaring viser, at revisorerne korrigerer i mange tilfælde i forbindelse med ulovlige kapitalejerlån.¹¹³ Rigtig mange kapitalejerlån opstår nemlig på baggrund af uvished om gældende regler, da kapitalejeren eller virksomhedsledelsen hæver penge ud af virksomheden uden at vide at dette var ulovligt. Når de gør dette, er det ikke muligt at gøre disse lån lovlige efter reglerne er i SL § 210. Det er netop disse lån, der mangler at blive opdaget og taget hånd om i takt med, at kontrollen hos virksomhederne gennem en revisor falder ved lempelsen af revisionspligten.

9.1.2 Skattemæssig problematik

Med nye regler i selskabslovens § 210, er det muligt for selskaber at etablere lovlige lån til kapitalejeren. Disse nye regler er et skridt på vejen til at gøre det muligt for virksomhedsejerne at låne penge af deres eget selskab i stedet for at foretaget et evt. lån i et pengeinstitut. Men problematikken med de nye bestemmelser er, at selvom lånet er lovligt en selskabsretlig forstand, er der stadig tale om et ulovligt lån skattemæssigt, hvis lånet er ydet til personer med kontrol over virksomheden.¹¹⁴ Det er derfor problematisk, at der bliver vedtaget selskabsretlige regler, hvor det muligt for kapitalejerne at udlåne penge lovligt ved opfyldelse af en række betingelser, men at det skattemæssige regelsæt ikke følger trop. De forskellige regelsæt gør det svære for virksomhedsejerne at finde ud af, hvordan de skal håndtere denne problematik.

Det burde derfor være muligt for kapitalejerne at benytte sig af de selskabsretlige regler om lovlige kapitalejerlån uden at de skal blive straffet skattemæssigt. Kapitalejerlån er et område, hvor der er størst forskel på hvordan det skal behandles selskabsretligt og skattemæssigt, dette medføre også at der regnskabsmæssigt skal tages højde for disse forskelle. Derfor er det vigtigt at der kommer ensartede regler på området, som gør det lettere for virksomhederne at forstå og efterlever.

9.2 Revisors betydning for opdagelsen

Den yderste konsekvens ved lempelsen af revisionspligten er, at virksomhederne nu har mulighed for at aflægge et årsregnskab uden brug af en revisor, hvilket gør, at opdagelsesrisikoen er lig nul. For selvom virksomhedsledelsen kan ifalde ansvar, hvis forholdene i årsregnskabet ikke er korrekte, er det en risiko, de kan være villige til at løbe. Sandsynligheden for at opdage ulovlige kapitalejerlån falder i takt med, at graden af

¹¹³ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen"

¹¹⁴ Advokatfirmaet, Dahl, 2017; " Lovlige aktionærlån – Pas på alligevel!"

sikkerhed bliver mindre. Derfor har revisor en betydning i forhold til at øge opdagelsesrisikoen. Hvis virksomhederne ingen revisor har, ligger kontrollen og risikoen for opdagelse udelukkende i at virksomhederne bliver udtaget til kontrol af henholdsvis Erhvervsstyrelsen eller SKAT.

Da revisor kan gøre en forskel i forhold til at påvirke sandsynligheden for, at ulovlige kapitalejerlån bliver opdaget og behandlet korrekt, giver det god mening at diskutere en ændring af revisionspligten eller et alternativ hertil.

Nogle ulovlige lån opstår ved, at kapitalejerne eller virksomhedsledelsen ikke er klar over, hvor grænsen går for, at omkostningerne har en overvejende karakter af privat udgift, som ikke vedrører virksomheden 100 %. Ved en revision øges sandsynligheden for, at revisor opdager fejl, da der skal foretages stikprøver men omkostninger af privatkarakter, der er fratrasket, kan stadig være svære at opdage selv med revision, da revisionen ikke har til formål at opdage netop dette. Det er dog via revision, at der er den største sandsynlighed for at opdage dette, da revisor skal tjekke bogføring, udvælge stikprøver samt forespørge ledelsen om disse forhold. Her kan revisor samtidig bruge sin erfaring og udvælge stikprøver ud fra, hvor der ofte opstår tvivl om muligheden for at fratrække udgifter, og dermed kan opstå et ulovligt kapitalejerlån. Udover at revisor udfører et mere detaljeret arbejde end ved de andre erklæringstyper, gives der ved revision mulighed for at afgive anmærkninger i revisionspåtegningen, hvis revisor bliver opmærksom på sådanne forhold.

FSR laver hvert år anmærkningsanalyser på baggrund af de årsregnskaber der er aflagt. Da revisionen var obligatorisk, gav det et godt billede over hvor mange ulovlige kapitalejerlån, der fandtes i Danmark. Den mulighed er der stadig, men når kun 37 % af virksomhederne har en revisionspåtegning på årsregnskabet, giver det ikke et helhedsbillede af problemerne. Derfor tager FSR også forbehold for antallet af anmærkninger, som burde være langt højere, hvis alle virksomheder havde revision.¹¹⁵

Netop dette manglende overblik kan være en god grund til at indføre revisionspligten igen, da det er med til at give samfundet et fuldstændigt overblik over problemstillingerne i danske årsregnskaber. Samtidig giver muligheden for fremhævelse af væsentlige forhold i årsregnskaberne ved revision regnskabslæseren et godt overblik over væsentlige forhold, som de skal være opmærksomme på. Denne mulighed er der også, hvis virksomhederne har udvidet gennemgang, men den falder bort, hvis virksomhederne har review eller assistance. Samtidig kan anmærkningsanalyserne heller ikke tage højde for de 19 % af virksomhederne, der ingen revisorerklæring har på deres årsregnskaber.

¹¹⁵ FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber" side 7

Der er en del argumenter, der taler for en anden løsning end fuld revisionspligt. For er det egentlig revisionen eller revisors tilstedeværelse gennem andre erklæringstyper, der gør en forskel i opdagelsen af ulovlige kapitalejerlån? Det arbejde revisor udfører i erklæringstyperne er ikke ens, og derfor kan det være svært at give et direkte svar på hvad, der skal til at for øge sandsynligheden for opdagelse. Fuld revision er den nemme måde at forsøge at løse problemet på, da alle ved, hvad det indebærer, og der gives en høj grad af sikkerhed for tallene i årsregnskabet. Det kan dog også være en dyr løsning for virksomhederne, og der må derfor ses på en anden løsning, som både gavner virksomhederne, men også sikrer samfundet i form af mere kontrol med virksomhederne.

For hvis revisionspligt for alle virksomheder var løsningen, ville de andre erklæringstyper være ligegyldige, og der kunne blot være en type erklæring for selskaber og en type erklæring for personlige virksomheder.

Ved en assistance foretages der ikke andre handlinger end, at revisor hjælper med opstillingen af årsregnskabet og sikrer, at dette overholder gældende lovgivning. Det kunne tyde på, at her vil revisor ikke have mulighed for at opdage et ulovligt kapitalejerlån medmindre, at virksomhederne har foretaget deres bogføring korrekt. Derfor vil en assistance erklæring som udgangspunkt ikke have den store effekt i opdagelsen af ulovlige kapitalejerlån.

Som det er nævnt i afsnit 8.1.1, har det betydning, at virksomhederne benytter sig af en revisor, men hvilken type erklæring gør ikke den store forskel. Afsnittet nævner også, at antallet af fejl i årsregnskaber med revision og andre erklæringer ligger på samme niveau, og der er størst forskel i de virksomheder, der ikke benytter sig af en revisor. Derfor det vigtigt at der findes en løsning, som både er tilpasset små, mellemstore og store virksomheder, da deres behov ikke er ens, samt at muligheden for at fravælge en revisor afskaffes.

Genindførelse af revisionspligt for alle virksomheder vil være den nemme løsning set fra regeringens side, men rigtig mange små og mellemstore virksomheder vil blive ramt negativt af dette. Revision er en international standard og mange af de handlinger, som revisor skal gennemføre ved en revision, er tilrettelagt i forhold til store virksomheder. Derfor vil det være en dyr løsning for mindre virksomheder at få tvungen revisor, da arbejdshandlingerne ikke giver mening i forhold til denne type virksomhed. Ved en tvungen revision har virksomhederne ikke selv mulighed for at justere i deres omkostninger. Hertil kommer, at det fremstår uhensigtsmæssigt at tvinge virksomhederne til revision, hvis de i forvejen har en revisor tilknyttet til afgivelse af en anden erklæringstype.

Hvis regeringen vælger at genindføre revisionspligten, virker det til, at de lægger alt ansvar over på revisorerne i forhold til at løse problemerne med opdagelse og korrekt behandling af ulovlige kapitalejerlån.

I bund og grund er det ledelsens ansvar, at regnskaberne er korrekte, men revisor skal selvfølgelig sikre, at det de erklærer sig på, er retvisende og uden væsentlige fejl og mangler.

Selvom der blev indført fuld revisionspligt igen, ville det ikke fratage SKAT og Erhvervsstyrelsen for deres ansvar i at sikre, at virksomhederne overholder gældende regler.

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant og ikke kontrollant for myndighederne. Dette er vigtigt at forstå i denne debat, da det kan virke til, at regeringen forsøger at genindføre revisionspligten for at slippe for en række kontroller fra deres side. Det var dem, der var med til at beslutte, at revisionspligten skulle lempelse i første omgang. Det er ligeledes dem, der ikke har påset, at lovede kontroller blev gennemført. Hvis der var blevet fuldt op på lempelsen langt tidligere, kunne nogle af problemerne måske have været afhjulpet inden.

Selvom der skal være tillid til virksomhederne og deres pligt til at overholde lovgivning, viser undersøgelser, at skattegabet kun bliver større, og Danmark er afhængig af de skatte kroner, der skal i statskassen for, at vores velfærdssamfund kan hænge sammen.

Det er nævnt tidligere i afhandlingen, at revisors tilstedeværelse gør en forskel i forhold til antallet af fejl og ulovlige kapitalejerlån. Det kan derfor konstateres, at revisor er vigtig i den fremadrettede kamp for færre ulovlige kapitalejerlån. Både gennem revisors arbejds handlinger ved udarbejdelse af årsregnskaber men også igennem den rådgivning, revisor kan være med til at give virksomhederne.

Mange ulovlige kapitalejerlån bunder i fejl om, hvad kapitalejeren må i et selskab, og her kan revisors viden være med til at forebygge sådanne fejl. Man kan spørge sig selv om, hvis det skal være muligt for virksomhederne helt at fravælge revisor, har Danmark så ikke for mange forskelligartede regler der skal overholdes?

Denne problematik er i hvert fald værd at se på, hvis der ikke sker noget med muligheden for at fravælge revisor. Revisorer bliver løbende efteruddannet, da bliver vedtaget nye regler og ændret i gamle. Derfor giver det for mig ingen mening, at virksomheder har fået den mulighed helt at fravælge revisor i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Netop på et område som kapitalejerlån er der forskellige regler alt efter om det er selskabsret eller skatteret, der er tale om.

9.3 Erklæringens betydning

Når der er tale om ulovlige kapitalejerlån, har det stor betydning, hvilken erklæring, der er afgivet på årsregnskabet; både i forhold til at øge opdagelsesrisikoen men samtidig for, at der kan dannes et overblik over hvor mange ulovlige lån, der egentlig er i Danmark. Dette overblik der dannes på baggrund af anmærkningerne i årsregnskaberne. Der er tale om et historiske overblik, da et årsregnskab er et tilbageblik på det år, der er

gået, og årsregnskabet først bliver aflagt op til 5 måneder efter balancedagen. Derfor kan vi aldrig få et præcist overblik over det nøjagtige antal af ulovlige kapitalejerlån. Som det er nævnt i Figur 10 er antallet af ulovlige kapitalejerlån størst i virksomheder med 0 ansatte. Disse virksomheder er ofte holdingselskaber. Holdingselskaber blev først omfattet af grænserne for lempelse i 2013. Men var dette mon en fejl at omfatte disse når det kan ses, at ulovlige kapitalejerlån kan være størst i denne type selskab? En mulighed i stedet for at indføre fuld revisionspligt er at fjerne muligheden for, at holdingselskaberne kan fravælge revision. Men ved at tvinge alle holdingselskaber til at blive revideret, medføre det en problematik omkring indregning af datterselskaber, som gør brug af muligheden for fravalg af revision. Problematikken er størst hvis datterselskaberne er indregnet til dagsværdi og datterselskabets regnskab ikke er revideret. Derfor er det ikke let at komme med en konkret løsning for holdingselskaberne, da fuld revision medføre andre problemstillinger, men det belyser, at erklæringen af betydning for mere end blot det enkelte selskab, når der er tale om koncernforbundne selskaber.

I den nuværende udformning af erklæringerne og de muligheder, der er for at lave fremhævelser, skal der være revision eller udvidet gennemgang på alle selskabsregnskaber for at sikre, at relevante forhold kommer frem i lyset. Derfor er erklæringstypen vigtigt for den fremtidige kamp for at komme ulovlige kapitalejerlån til livs.

Efter en række rapporter er blevet fremlagt i kapitel 8 vedrørende konsekvenserne ved lempelserne af revisionspligten, har regeringen fundet ud af, at selvom lempelsen har ført til administrative lettelser hos virksomhederne, er der opstået en stor problematik i forhold til et øget skattegab, som påvirker samfundet, og samtidig er der et større behov for kontrol af indberetninger til både SKAT og Erhvervsstyrelsen. Det øgede behov for kontrol resulterer i, at der skal bruges flere ressourcer i de to instanser end tidligere.

I regnskaberne for 2017 havde 19 % af virksomhederne slet ingen revisor, og når SKAT kun kontrollerer ca. 3 % af indberetningerne fra virksomheder¹¹⁶, hænger kontrollen slet ikke sammen, og derfor øges risikoen for fejl ikke bliver opdaget hos virksomhederne. Derfor er det vigtigt at der bliver taget stilling til, hvordan virksomhederne fremover skal kontrolleres, i debatten om revisionspligtens fremtid.

¹¹⁶ FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab" side 6

9.4 Løsningsforslag

Som følge af de undersøgelser og rapporter, der er gennemgået i kapitel 8, kan det konkluderes, at det ikke nødvendigvis er en ny tvungen revision, der løser problemet samt øger sandsynligheden for opdagelse af ulovlige kapitalejerlån.

Rigtig mange virksomheder har helt fravalgt en revisor ved udarbejdelsen af deres årsregnskab. Dette er et stigende problem, da der ingen kontrol er med disse regnskaber. Når der er en revisor tilknyttet, skal denne overholde gældende regler og god revisorskik, hvilket skaber noget sikkerhed for regnskabet. Når 19 % af virksomhederne ikke har en revisor, er der et stort antal virksomheder, hvor der er større usikkerhed, om årsregnskaberne er retvisende.

Antallet er langt højere end, hvad Erhvervsstyrelsen har mulighed for at kontrollere, hvis de samtidig skal føre kontrol med de virksomheder, der har en revisor. Derfor er det første step i løsningsforslaget til at forebygge ulovlige kapitalejerlån helt at fjerne muligheden for, at virksomhederne kan fravælge revisor, da revisor spiller en rolle i opdagelsesrisikoen.

Ved at virksomhederne nu skal have en revisor sikrer dette, at årsregnskaberne er opstillet og præsenteret korrekt, da virksomhederne som et minimum skal vælge en assistance erklæring. Dette vil betyde, at ulovlige kapitalejerlån vil blive præsenteret korrekt i regnskabet under aktiver og note kravet vil blive opfyldt, hvis revisor i opstillingen bliver opmærksom på ulovligt kapitalejerlån. Samtidig kan revisor gøre virksomhederne opmærksomme på de krav, der gør sig gældende for, at kunne etablere lovlige kapitalejerlån. Når alle virksomheder er tvunget til en revisor, resulterer det i, at virksomhederne får rådgivning om regler og krav til udarbejdelse af årsregnskabet.

Eftersom at der sker mere digitalisering af indberetningerne til både SKAT og Erhvervsstyrelsen, vil det blive nemmere for disse myndigheder at søge områder ud, hvor der skal føres kontrol, når der er krav til virksomhederne om en revisor. Der vil stadig være en problematik i forhold til indberetningen til SKAT, da virksomhederne selv kan indberette deres selvangivelse. Dette er nemlig ikke omfattet af revisionspligten eller de andre erklæringer, og derfor kan det være en god ide, at der stilles krav om revisor forestår indberetningerne af XBRL-instans til Erhvervsstyrelsen og selvangivelsen til SKAT. Ved revisor krav på indberetningerne giver det større garanti for, at indberetningerne er korrekte.

Det er også vigtigt, at kigge på de regelsæt der omhandler ulovlige kapitalejerlån. På nuværende tidspunkt er der forskellige regler i forhold til den selskabsretlige og skattemæssige behandling af ulovlige kapitalejerlån og dette medfører, at der regnskabsmæssigt skal tages højde for disse forskellige. Derfor er det vigtigt, at der

bliver indført ensartede regler indenfor selskabsret og skatteret, da dette vil gøre at virksomhederne har lette ved at forstå og følge reglerne.

Ved at indføre krav om revisor og ikke en bestemt erklæringstype kunne det være en mulighed, at når virksomhederne vælger en erklæring med en lavere grad af sikkerhed, skulle der være ekstra arbejdshandlinger, der er med til at sikre, at virksomhederne er opmærksomme på reglerne om ulovlige kapitalejerlån, og hvilke omkostninger virksomheden ikke kan fratrække i deres årsregnskaber. Samtidig kunne der med henblik på ulovlige kapitalejerlån være et ekstra felt i indberetningen af selvangivelsen til SKAT, hvor virksomhederne skal oplyse om sådan et forhold. På den måde skal der aktivt tages stilling og SKAT har større mulighed for at kontakte de virksomheder hvor der er problemer.

Der er ikke en nem løsning på problemet, som alle virksomheder vil finde positiv. Mere kontrol vil altid have en negativ reaktion hos nogen virksomheder. Men med de mange forskellige svindelsager vi har i Danmark for tiden, giver det ingen mening, hvis der ikke bliver taget stilling til problemet, og derfor mener jeg, at kravet om en revisor tilknyttet årsregnskabet er det vigtigste skridt på vejen i at opdage og minimere antallet af ulovlige kapitalejerlån i Danmark.

10 Konklusion

Revisionspligten kommer ofte til debat, når der kommer sager frem i medierne. Debatten i Sverige vedrørende deres revisionspligt har også været medvirkende til, at revisionspligten tages op til revision i Danmark. Revisionspligten og den stigende problematik med ulovlige kapitalejerlån er behandlet i afhandlingen for at kunne besvare problemformuleringen.

Hvorfor valgte man at lempe revisionspligten?

Revisionspligten blev lempet for at lette den administrative byrde for små virksomheder. Den første lempelse blev indført i 2006, hvor efter regeringen i 2011 vedtog at hæve grænserne, så flere virksomheder kunne spare penge på revisoren. Senere i 2013 valgte regeringen at holdingselskaberne også skulle have mulighed for at fravælge revision efter de samme grænser, som blev indført i 2011. I 2013 blev erklæringen udvidet gennemgang ligeledes indført. Erklæringen kan anvendes af virksomheder, der er omfattet af revisionspligten, men et af kravene er at virksomheden har en omsætning under 72 mio.kr.

Hvad er et ulovligt kapitalejerlån?

Forbuddet mod kapitalejerlån er primært lavet for at beskytte kreditorerne. Et ulovligt kapitalejerlån opstår, når en virksomhedsejer eller ledelse hæver penge fra virksomheden uden, at det er som løn eller udbytte.

Det er selskabsretligt muligt at have lovlige kapitalejerlån, hvis betingelserne i SL § 210, stk. 2 er overholdt, men denne mulighed findes ikke skatteretligt. Derfor er der stor forskel på den selskabsretlige og skattemæssige behandling af ulovlige kapitalejerlån. Selskabsretligt bliver et ulovligt kapitalejerlån betragtet som en hævning med tilbagebetalingspligt og hævningen skal forrentes. Skattemæssigt findes begrebet ulovligt kapitalejerlån ikke, da en hævning fra selskabet vil blive betragtet som en hævning uden tilbagebetalingspligt og kapitalejeren skal i stedet beskattes af beløbet. Det kan derfor være svært for kapitalejerne selv at behandle et ulovligt kapitalejerlån korrekt, da der er forskellige regelsæt som skal overholdes.

Ulovlige kapitalejerlån er et stigende problem i Danmark, der kan føre til politianmeldelser af virksomhedernes ledelse. Når virksomhedsejerne hæver penge ud af virksomheden uden, at der bliver foretaget beskatning, er det med til at øge skattegabet i Danmark, og derfor er det vigtigt at reglerne bliver overholdt.

Hvilke erklæringstyper er der?

Som følge af at revisionspligten blev lempet, fik selskaberne mulighed for at fravælge revision. Selskaberne har nu mulighed for at vælge review og assistance, og fra 2013 blev det muligt at vælge udvidet gennemgang, som er en særlig dansk erklæringsstandard.

Erklæringerne giver forskellige grader af sikkerhed på årsregnskabet, hvor revision er med høj grad af sikkerhed og ved assistance er der ingen sikkerhed. I takt med at graden af sikkerhed på årsregnskabet falder, ændres mængden af det arbejde, som revisor udfører. Jo lavere grad af sikkerhed revisor afgiver med, desto mindre arbejde og handlinger udfører revisor. Derfor er erklæringen på årsregnskaberne vigtig i forhold til sandsynligheden for opdagelse af ulovlige kapitalejerlån.

Hvis revisor opdager et ulovligt kapitalejerlån, har revisor ved revision og udvidet gennemgang pligt til at afgive en fremhævelse af forhold i påtegningen, hvor i det fremgår, at der er et ulovligt kapitalejerlån samt at ledelsen kan ifalde ansvar. Denne mulighed har revisor ikke ved review og assistance, hvilket gør, at regnskabslæseren ikke får mulighed for at blive opmærksom på, om der er et ulovligt kapitalejerlån i årsregnskab ud fra erklæringen.

Valget af erklæring påvirker overblikket over antallet af ulovlige kapitalejerlån, da muligheden for anmærkninger forsvinder i takt med at revision eller udvidet gennemgang fravælges. Samtidig vælger flere og flere virksomheder at fravælge en revisor og lave arbejdet selv, denne tendens gør at risikoen for fejl øges. Revisors rapporteringspligt omkring ulovlige kapitalejerlån, mister sin betydning hvis virksomhederne ikke har en revisor, for så er der ingen til at indberette forholdet.

Hvilke konsekvenser har der været ved lempelsen?

Ud fra de undersøgelser og rapporter, der er gennemgået i afhandlingen vedrørende konsekvenserne af lempelserne af revisionspligten, kan det konkluderes, at revisor har en betydning for opdagelsen af fejl og rettelserne heraf i selskaberne. Revisor har større mulighed for at opdage ulovlige kapitalejerlån, hvis der er revision på årsregnskabet, da revisor udfører flere handlinger gennem sit arbejde. Men revisionen er ikke en garanti for at revisor opdager et ulovligt kapitalejerlån, da arbejdet ikke er tilrettelagt for at opdage et sådant forhold.

Jyske Bank har valgt at deres erhvervskunder fremadrettet skal have en revisor for at være kunde i deres bank. De mener, at lempelserne af revisionspligten direkte er grunden til, at Danmark har mange sager om svindel og økonomisk kriminalitet. Derfor har de valgt at gøre deres for at mindske denne tendens og stille krav til virksomhedsejerne.

De mange sager omkring ulovlige kapitalejerlån er med til at påvirke samfundets tillid til virksomhederne og myndighederne. For ved lempelserne af revisionspligten har flere virksomheder mulighed for at fravælge revisor og myndighederne bliver i den forbindelse det eneste kontrolleret af virksomhedernes indberetninger. Dette er problematisk, da myndighederne ikke har ressourcer til at kontrollere flere virksomheder, end de

gør i forvejen. Det skal ses i lyset af, at ulovlige kapitalejerlån er et af de områder, hvor revisor foretages mange korrektioner.¹¹⁷

Med forbuddet om kapitalejerlån er Danmark et af de lande i EU med de strengeste regler. Selvom at det selskabsretligt nu er muligt at have lovlige kapitalejerlån, er det stadig ulovligt skattemæssigt, og derfor har en stor del af virksomhedsejerne ikke reelt mulighed for at benytte sig af dette.

Derfor er det vigtigt at få skabt ensartede selskabsretlige og skatteretlige regler på området, og så det reelt set er muligt at etablere lovlige kapitalejerlån ud fra betingelserne i SL § 210, stk. 2.

Hvad kunne et løsningsforslag være?

Den nemme løsning fra regeringens side er at indføre fuld revisionspligt igen, men dette er ikke den rette beslutning, da mange små virksomheder vil blive ramt af større omkostninger. Revision er baseret på standarder, der er udarbejdet til større virksomheder, og indeholder derfor en række handlinger, der ikke egner sig til små virksomheder med få ansatte. Derfor skal revisionspligten ikke ændres endnu engang uden, at alle muligheder overvejes.

For når der er fokus på ulovlige kapitalejerlån og debatten om revisionspligten, er det ikke revisionen, der direkte er med til at mindske dette problem, men revisors tilstedeværelse der er med til at øge sandsynligheden for opdagelse heraf.

Et løsningsforslag for at sandsynligheden for at ulovlige kapitalejerlån opdages er at der indføres **revisorpligt**, da undersøgelserne viser, at det er revisors tilstedeværelse, der har betydning, men ikke den afgivne erklæring.

Dernæst skal der ske en ændring af lovgivningen, så der er ensartede regelsæt både, selskabsretligt og skattemæssigt. Derudover vil Erhvervsstyrelsen og SKAT gennem de digitale indberetninger have større muligheder for at målrette deres indsatser mod virksomheder med ulovlige kapitalejerlån, når alle regnskaber er korrekt opstillet.

Ved at virksomhederne har mulighed for at fravælge en revisor helt, gør at de rapporteringspligter revisor har kan gå hen og blive ubetydelige, da der ikke bliver rapporteret på virksomheden uden en revisor. Derfor bliver samfundet påvirket af revisionspligtens fremtid, hvis der ikke gøres noget nu.

¹¹⁷ FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen" side 6

11 Perspektivering

Revisionspligtens fremtid er vigtig for både revisorer, virksomheder, samfundet, kreditgiver m.m. Alle aktører har en mening i forhold til, om der skal ske en skærpelse eller yderligere lempelse af revisionspligten. Afhandlingen har haft fokus på ulovlige kapitalejerlån i forhold til en diskussion om lempelserne af revisionspligten har medført øget risiko for manglende opdagelse af disse. Dette er brugt i en diskussion om revisionspligtens fremtid i forhold til, at opdage ulovlige kapitalejerlån. Afhandlingen har konkluderet at der er behov for revisorpligt.

Men det er ikke muligt kun at have fokus på et område som ulovlige kapitalejerlån i en debat omkring revisionspligtens fremtid, da det er afhængigt af flere forskellige aspekter. Der skal både ses på revisionspligten og de andre muligheder hertil fra virksomhedernes synsvinkel, da det er dem, der vil blive tvunget til at have revision på deres årsregnskaber igen, hvis regeringen vælger at gå denne vej.

Der skal ses på de negative konsekvenser, der har været ved lempelserne som det øgede skattegab, fejl i flere indberetninger til SKAT og Erhvervsstyrelsen samt mangel på ressourcer hos SKAT og Erhvervsstyrelsen til at kontrollere de virksomheder, der ikke har en revisor.

De fleste konsekvenser, der har været efter lempelserne, er afhængige af hinanden, og derfor bliver vi nødt til at se på revisionspligten og problematikken med ulovlige kapitalejerlån i et større perspektiv. Debatten har forskellige fokusområder, f.eks. er konsekvensen for stor ved lempelsen, eller skal vi lempe yderligere, så Danmark vil på den måde komme på samme niveau som EU eller andre europæiske lande.

Danmark er et velfærdssamfund, vi er afhængige af de skatteindtægter, der er kalkuleret med. Derfor er vi også afhængige af, at både borgere og virksomheder betaler den skat, de skal ifølge lovgivningen. Netop den begrundelse taler for, at der skal mere kontrol til. Så er spørgsmålet blot, hvem der skal gennemføre og betale. Hvis revisionspligten bliver skærpet, kommer kontrollen til at ligge hos revisoren, og virksomhederne kommer til at betale for den yderligere omkostning, der bliver ved en erklæring med højere sikkerhed.

Hvis den ikke bliver skærpet, så skal de forskellige myndigheder lave mere kontrol med det der bliver indberettet og på den måde, kommer regningen til at ligge hos samfundet i form af øgede udgifter til SKAT m.fl. Det er derfor spændende at følge den videre udvikling i revisionspligten fra alles synspunkter og det har især stor betydning for revisionsbranchen og virksomhederne.

12 Litteraturliste

Bøger

- Rienecker, Lotte & Jørgensen, Peter Stray, 2014; "Den gode opgave – håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser" Forlaget Samfunds Litteratur, 4. udgave, 2 oplag
- Füchsel, Kim; Gath, Peter; Langsted, Lars Bo; Skovby, Jens, 2015; "Revision – Regulering og rapportering" Thomsen Teuters forlsag, 3. udgave

Revisornævnets kendelser

- Revisornævnets kendelse fra den 17 december 2012 i sag nr. 90/2011
- Revisornævnets kendelse fra den 21 februar 2017 i sag nr. 51/2016

Publikationer

- Økonomi- og erhvervsministeriet, 2008; "Modernisering af selskabsretten – betænkning 1498"
- Den Europæiske Revisionsret, 2012; "Håndbog i finansiell revision og juridisk-kritisk revision"
- Højbjerg Brauer Schultz, 2017; "Kontrolindsats, skattegab og offentlige finansier"
- ASE, 2018; "Notat: små og mellemstor virksomheders skattegab"
- FSR – danske revisorer, 2019; "Notat om lån til hovedaktionær"
- FSR – danske revisorer: "Revisors erklæringer – hvad er forskellen og hvad gør revisor?"

Undersøgelser og rapporter

- FSR – danske revisorer, 2014; "Effekt af ændret revisionspligt for mindre virksomheder"
- Erhvervsstyrelsen, 2018; "Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"
- FSR – danske revisorer, 2014; "Anmærkninger i revisors påtegninger – Analyse af 2013-årsregnskaberne"
- FSR – danske revisorer, 2015; "Survey - Årsregnskaberne 2015 – Korrektioner af skattebetaling i forbindelse med revisionen"
- FSR – danske revisorer, 2016; "Mistede oplysninger i forbindelse med fravalget af revision – en undersøgelse af selskabernes årsregnskaber"
- FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"
- FSR – danske revisorer, 2018; "Effekten af lempelse revisionspligt på det samlede skattegab"
- FSR – danske revisorer, 2019; "Tillid til dansk erhvervsliv – I hvilken retning bevæger tilliden sig"

- Folketinget Statsrevisorerne, 2019; "Lempelsen af revisionspligten – Rigsrevisionens beretning afgivet til Folketinget med Statsrevisorernes bemærkninger"

Love, bekendtgørelser og vejledninger

- Folketinget, 2010; "Første behandling af Lovforslag 190 af d. 29 april 2010"
- IAASB, 2012; "ISRS 4410 (ajourført), Opgaver om opstilling af finansielle oplysninger"
- IAASB, 2012; "ISRE 2400 (ajourført), Opgaver om review af historiske regnskaber"
- SKAT, 2014; "Styresignal om aktionærlån" SKM2014.825.SKAT
- Lovbekendtgørelsen nr. 1580 af 10. december 2015; "Bekendtgørelse af årsregnskabsloven" (Årsregnskabsloven)
- IAASB, 2016; "ISA 320 Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision"
- Lovbekendtgørelsen nr. 1287 af 20. november 2018; "Bekendtgørelse af lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder" (Revisorloven)
- Lovbekendtgørelsen nr. 806 af 8. august 2019; "Bekendtgørelse af lov om påligningen af indkomstskat til staten" (Ligningsloven)
- Lovbekendtgørelsen nr. 763 af 23. juli 2019; "Bekendtgørelse af lov om aktie- og anpartsselskaber" (Selskabsloven)
- Bekendtgørelsen nr. 1468 af 12. december 2019; "Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer" (Erklæringsbekendtgørelsen)
- SKAT juridisk vejledning, 2019-2; "C.B.3.5.3.3 Aktionærlån"

Artikler:

- Bisgaard, Anders; 2006 "Lempelse af revisionspligt" R&R Online (RR.2006.05.0028)
- Brandt, Ulla; 2010 "Revisionspligt og administrative byrder" R&R Online (RR.2010.05.0014)
- Bisgaard, Anders; 2013 "Udvidet gennemgang – formål, anvendelsesområde og erklæring" Revision & Regnskabsvæsen nr. 6
- Seehausen, Jesper; 2017 "Betinget lovliggørelse af "kapitalejerlån"- nye regler med praktiske udfordringer" R&R Online (RR.2017.02.0054)
- Brødsgaard, Jan; 2019 "Den faglige rubrik Ulovlige lån til hovedaktionærer spørger stadig" R&R Online (RR.2019.08.0014)
- Seehausen, Jesper; 2019 "Overtrædelser af selskabsloven hos revisors selskabskunder" R&R Online (RR.2019.01.0016)

Artikler - hjemmesider:

- Berlingske, 2010; "Brian Mikkelsens løfte halter" Lokaliseret d. 14 december 2019 på:
<https://www.berlingske.dk/oekonomi/brian-mikkelsens-loefte-halter>
- FSR, 2015; "Fravalg af revision kan blive en dyr løsning for samfundet" Lokaliseret d. 7 november 2019 på: <https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Vi%20mener/Ugens%20kommentar/2015-Ugens-kommentar/Ugens-kommentar-27-november>
- FSR, 2016; "Ændring til revisors erklæringer" Lokaliseret d. 23 september på: https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklaeringsopgaver/Love%20og%20bekendtgørelser/Aendringer%20til%20revisors%20erklæringer_201216
- FSR, 2016; "Forslag om at lovliggøre kapitalejerlån" Lokaliseret d. 8 november 2019 på:
https://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Virksomhedsret/Aktie-%20og%20anpartsselskaber/forslag%20om%20at%20lovliggøre%20kapitalejerlaan
- Advokatfirmaet, Dahl, 2017; " Lovlige aktionærlån – Pas på alligevel!" Lokaliseret d. 8. november 2019 på: <https://www.dahllaw.dk/nyheder/97/29-mar-2017-lovlige-aktionaerlaan-pas-paa-alligevel/>
- FSR, 2018; "Den svenske rigsrevision anbefaler den svenske regering at genindføre revisionspligten" Lokaliseret den 2 november 2019 på: <https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Vi%20mener/Ugens%20kommentar/2018-Ugens-kommentar/Ugens-kommentar-4-januar>
- TV2, 2018; "Politikere vil kigge på reglerne efter TV2s skatte-afsløringer". Lokaliseret den 13 oktober 2019 på: <https://nyheder.tv2.dk/politik/2018-01-31-politikere-vil-kigge-paa-reglerne-efter-tv-2s-skatte-afsloeringer>
- FSR, 2018; "Årsregnskabet – hvilken sikkerhed skal du vælge? " Lokaliseret d. 14. december 2019 på: <https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/2018-nyheder/Aarsregnskabet-hvad-skal-du-vaelge>
- DR, 2018; "Bankdirektør: Systemet er tippet i de kriminelles favør" Lokaliseret den 30 oktober 2019 på: <https://www.dr.dk/nyheder/penge/bankdirektoer-systemet-er-tippet-i-de-kriminelles-favoer>
- FSR, 2019; "Når banken stiller krav til revisor" Lokaliseret den 30 oktober 2019 på: https://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Vi%20mener/Ugens%20kommentar/2019-Ugens-kommentar/Ugens-kommentar-10-oktober?utm_campaign=N%C3%A5r%20banken%20stiller%20krav%20til%20revisor%20I%20Notat%20om%20hvidvasklovgivningen%20i%20forbindelse%20med%20revision%20I%20Uafh%C3%A6ngighed%20E2%80%93%20bestyrelsesmedlem%20i%20revisionsvirksomheden%20ogs%C3%A5%20direkt%C3%B8r%20hos%20revisionsklient&utm_medium=email&utm_source=FSR%27s%20Nyhedsbrev

- FSR, 2019; "Krav om revisorpligt skærper forventningerne til revisorerne" Lokaliseret den 30 oktober 2019 på: <https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Vi%20mener/Ugens%20kommentar/2019-Ugens-kommentar/Ugens-kommentar-20-juni>
- Finans, 2019; "Jyske Bank afviser kunder uden revisor" Lokaliseret den 30 oktober 2019 på: <https://finans.dk/finans2/ECE11221254/jyske-bank-afviser-kunder-uden-revisor/?ctxref=ext>
- Berlingske, 2019; "Slut med selskaber til en krone: Iværksætterselskaberne er et kuldsejlet eksperiment" Lokaliseret den 30 oktober 2019 på: <https://www.berlingske.dk/virksomheder/slut-med-selskaber-til-en-krone-ivaerksaetterselskaberne-er-et>
- BDO, 2019; "Det store skattegab" Lokaliseret den 29 september på: <https://www.bdo.dk/da-dk/blogs/bdo-debatterer/oktober-2018/det-store-skattegab>
- BT, 2019; "Erhvervsstyrelsen har politianmeldt Peter Warnøe for ulovlige aktionærlån" Lokaliseret den 3 november 2019 på: <https://www.bt.dk/erhverv/peter-warnoe-politianmeldt>
- Berlingske, 2019; "Medie: Styrelse har overdraget sag om Ilse Jacobsens millionlån til politiet" Lokaliseret d. 7 november 2019 på: <https://www.berlingske.dk/virksomheder/medie-styrelse-har-overdraget-sag-om-ilse-jacobsens-millionlaan-til>
- Berlingske, 2019; "Serieinvestor Peter Warnøe trækker sig fra egen fond" Lokaliseret d. 30 september 2019 på: <https://www.berlingske.dk/business/serieinvestor-peter-warnoe-traekker-sig-fra-egen-fond>
- Berlingske, 2019; "Business-overblik: Erhvervsstyrelsen slår hårdt ned på ulovlige lån. Flere end 300 virksomhedsledelser politianmeldes" Lokaliseret d. 30 september 2019 på: <https://www.berlingske.dk/oekonomi/business-overblik-erhvervsstyrelsen-slaar-haardt-ned-paa-ulovlige-laan>
- Danmarks Statistisk, data udsøgt d. 7. november 2019, brugt følgende: Generel firmastatistik efter branche (DB07 19-GRP), enhed og firmastørrelse (fuldtidsansatte)

13 Bilag 1

Overblik over fordelingen af erklæringstyper:

	2012		2013		2014	
Revision	184.358	86%	156.399	73%	128.201	57%
Udvidet gennemgang	-	0%	13.039	6%	23.165	10%
Review	3.517	2%	4.172	2%	6.052	3%
Assistance	6.477	3%	24.088	11%	42.695	19%
Ingen erklæring	19.346	9%	17.766	8%	24.038	11%
	213.698	100%	215.464	100%	224.151	100%

	2015		2016		2017	
Revision	113.377	49%	105.734	42%	99.238	37%
Udvidet gennemgang	25.986	11%	29.263	12%	31.283	12%
Review	5.765	2%	5.144	2%	4.705	2%
Assistance	57.446	25%	72.572	29%	85.073	31%
Ingen erklæring	30.245	13%	39.950	16%	50.221	19%
	232.819	100%	252.663	100%	270.520	100%

Figuren er af egen tilvirkning ud fra nedenstående data:

Data vedrørende 2012 og 2013 er taget herfra: FSR – danske revisorer, 2014; "Anmærkninger i revisors påtegninger – Analyse af 2013-årsregnskaberne"

Data vedrørende 2014 og 2015 er taget herfra: FSR – danske revisorer, 2016; "Mistede oplysninger i forbindelse med fravalget af revision – en undersøgelse af selskabernes årsregnskaber"

Data vedrørende 2016 og 2017 er taget herfra: FSR Analyse, 2018; "Anmærkning om selskabernes ulovlige lån – Analyse af selskabernes 2016-årsregnskaber"